

DARBININKAS

Vol. LXXXI, Nr. 2-3 SECOND-CLASS 341 Highland Blvd. Kaina
Sausis - January 19, 1996 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y. Brooklyn, N.Y. 11207 \$1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Konkursą Balio Sruogos šimtosioms gimimo metinėms (1996.02.02) buvo paskelbęs "Metų" žurnalas. Konkurso rengėjai laukė rašinių, skirtų Balio Sruogos gyvenimui ir kūrybai - literatūros mokslo ir kritikos straipsnių, eseistikos, prisiminimų. Kultūros ministerija skyrė tris premijas: pirmąją - 1,000 litų, antrąją - 600 ir trečiąją - 400. Rašinius reikia pristatyti "Metų" žurnalo redakcijai iki š.m. lapkričio 15 d. Konkurse buvo kviečiami dalyvauti rašytojai, kritikai, teatralai, visi kuriuos domina Balio Sruogos gyvenimas ir kūryba.

- Metinė apšvitinimo dozę gavo Ignalinos atominės elektrinės inžinierius, tikrindamas 2-ojo bloko reaktoriaus daviklius. Pasak specialistų, tai rimčiausias incidentas Ignalinoje per paskutinius ketverius metus. Manoma, jog inžinierius buvo apšvitintas dėl darbų saugos procedūrų pažeidimo. Elektrinės darbas nesutriko, radiacinė aplinka nepakito.

- Sovietmečiu sunaikintos Vilniaus Kalvarijos, kurių atstatymo idėja puoselėjama jau daugiau kaip dešimt metų, pasiūlydė du penkiomis Kryžiaus kelio stotimis. Dabar, be septynių iki tol atstatytų koplyčių bei vartų, simboliniame, prieš 300 metų į Verkių kalnus atkeltame Kristaus kančios kelyje iškilo stotys "Pirmieji vandens vartai", "Antrieji vandens vartai", "Per Cedroną", taip pat koplytėlė "Pas Anną". Pats išpūdingiausias stoties - atkurta Marijos Sopolingosios koplyčia. Taip susiklostė per šimtmečius, kad atvykę į Kalvarijas maldininkai rinkdavosi kaip tik prie Marijos Sopolingosios koplyčios, po to su malda ir atgaila patraukdavo Kryžiaus keliu. Iškilmingos ceremonijos metu buvo atšventinti atstatyti paskutiniųjų Kristaus žingsnių simboliai.

- Vokiečių rašytojas Thomas Mannas (1875 - 1955, literatūrinės 1929 m. Nobelio premijos laureatas, buvo susižavėjęs Kuršių nerija ir turėjo vasarnamį Nidoje. Dabar jame nuolatinė parodėlė, skirta Šveicarijoje mirusio rašytojo atminimui. Ją papildys ten atidarytas T. Manno kultūros centras. Jo steigėjai - Neringos miesto taryba, Klaipėdos universitetas, Lietuvos kultūros ministerija, T. Manno Draugija, Atviros Lietuvos fondas, J. W. Goethe's institutas Rygoje, Vokietijos ambasada Lietuvoje, Lübecko Baltijos akademija. Malonia staigmena centro steigėjams tapo iš Vokietijos ambasadoriaus Reinharto Krausso gautas šimtas tūkstančių Vokietijos markių.

- Naujojoje Vilnioje įkurti namai į Lietuvą grįžtantiems tremtiniams. Šiuose namuose grįžtantys tremtiniai ir politiniai kaliniai galės laikinai gyventi, kol susitvarkys pilietybės, pensijų, turto grąžinimo, išdarbinimo, nuolatinės gyvenamosios vietos bei kitus reikalus. Šiuo metu į Lietuvą norėtų sugrįžti apie 800 šeimų, o vien tik į Vilnių apie 80.

Išrinktas naujas Vilniaus Universiteto rektorius

Giedrė Barauskienė

Gruodžio 19 d. slaptu balsavimu Vilniaus universiteto rektoriumi antrai penkerių metų kadencijai išrinktas profesorius Rolandas Pavilionis. Jis buvo vienintelis kandidatas į šį postą. Rektorius rinkimuose iš 89 universiteto tarybos narių dalyvavo 82 ir 12 universiteto studentų atstovų. Už R. Pavilionį balsavo 84, prieš - 10.

"Samoningai pasiėmiau tą auką", - paskelbus rinkimų rezultatus, sakė rektorius R. Pavilionis. Savo kalboje jis kritikavo spaudą, kuri mėginusi nuiteikti visuomenę, jog rinkimai iš vieno kandidato negali būti objektyvūs.

Prieš penkerius metus R. Pavilionis Vilniaus universiteto rektoriumi buvo išrinktas iš penkių kandidatų. "Aš truputį išgyvenu. Man nebūdinga būti vienam, mėgstu ginčą, argumentus", - rinkimų išvakarėse

"Lietuvos rytui" teigė. Pavilionis.

R. Pavilionis mano, kad naujų kandidatų neatsirado galbūt dėl Universitete per šimtmečius susiklosčiusio tam tikro klimato, kuris ne kiekvieną atėjusį žmogų lengvai priima.

"Negali būti, kad tokioje didelėje įstaigoje nėra daugiau kandidatų. Matyt, kaltas lietuviškas drovumas. Renkasi kaip Adomas žmoną", - sakė Universiteto tarybos narys profesorius Aleksas Girdenis.

Prieš penkerius metus buvę pretendentai į rektoriaus postą Pusulaidininkų fizikos katedros vedėjas Juozas Vaitkus ir Mokslų akademijos prezidentas Benediktas Juodka mano, kad R. Pavilionis turi moralinę teisę tęsti pradėtas reformas. "Perkėloje arkliai neperkinkomi", - sakė J. Vaitkus. B. Juodka teigė, kad jei bus pakviestas, pasirengęs, padėti vykdyti R. Pavilionio reformas.

Paklaustas, kodėl pasiryžęs vadovauti Universitetui antrą

kadenciją, R. Pavilionis sakė noris baigti pradėtus darbus: "Perdavus Universitetą į kitą viziją turinčio žmogaus rankas, gali būti nušluotos mano ir daugelio kitų žmonių pastangos, Universitetas pasuktas į kitą pusę".

Rektorius sakė, jog per penkerius jo vadovavimo metus Vilniaus universitete atkurta demokratinė aplinka, kurios nebuvo 50 metų. Universitete buvo įkurtas Tarptautinių santykių institutas. Komunikacijos fakultetas, daug tarpuniversitetinių centrų, pirmoji Baltijos šalyse Skandinavistikos katedra.

Iš nepavykusių darbų rektorius paminėjo nepertvarkytą, kaip norėta, ūkinę ir finansinę struktūrą. "Nepavyko padėti studentams pasijusti tikraisiais universiteto šeimininkais", - apgailestavo R. Pavilionis.

Rektorius pasidžiaugė, kad šalia Vilniaus Universiteto įsikūrė Prezidentūra: "Bus galimybė perdažyti universiteto sienas". **LR**

Vilniaus universiteto Didysis (Skargos) kiemas

Mirė rašytojas Jurgis Gliuda

Sausio 3 d. West Covina, Calif., ligoninėje mirė rašytojas Jurgis Gliuda. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje rožinis atkalbėtas - sekmadienį, sausio 7 d. Velionis buvo palaidotas Forest Lawn kapinėse pirmadienį, sausio 8 d

Užsienio reikalų ministras nebeatsistatydina

Vilnius, sausio 9 d. Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys žada "rasti jėgų bendram darbui valstybės labui" su premjeru Adolfu Šleževičiumi, iš kurio vyriausybės pageidavo atsistatydinti.

P. Gylys, kurio atsistatydinimo prezidentas nepriėmė, sako esąs pasirengęs toliau dirbti, nors nekeičia savo kritinės nuomonės apie premjero politinę ir moralinę klaidą, atsiimant indėlį iš krizės apimto Lietuvos akcinio - inovacinio banko.

AGEP

Interpolas ieško lietuvių

"Interpolo Lietuvos nacionalinis biuras šiemet paskelbė 106 piliečių paiešką. Pirmą kartą per ketverius mūsų gyvavimo metus ieškomos 2 moterys", - sakė šio biuro vyresnysis komisaras A. Racevičius.

Nors, kaip jis pripažino, šiemet ieškomų žmonių skaičius padidėjo dvigubai, jų amžius nesikeičia - svyruoja nuo 20 iki 40 metų.

Didžiausia problema, su kuria susiduria Interpolo Lietuvos nacionalinio biuro darbuotojai, - sulaikytojo perdavimas. Kaip pavyzdį A. Racevičius paminėjo garsaus aferisto V. Dubausko atvejį, kai Danijos teisingumo ministerija nutarė neišduoti jo mūsų šalies pareigūnams, kadangi pritrūko įrodymų apie jo pavogtus pinigus.

Tas pats nutiko ir su vienu "Vilniaus brigados" nariu I. Tiomkinu, kuris buvo sulaikytas Vokietijoje. Kol kas neaišku, ar jis bus išduotas mūsų šalies pareigūnams. Tad, pasak pašnekovo, sąvoka "surastas" yra labai prieštaringa.

Eltos korespondento paklaustas, su kuria iš 178 valstybių sunkiausiai sekasi bendradarbiauti, A. Racevičius atsakė, kad su Rusija. "Matyt, dėl to kalti ir politiniai motyvai, ir šios šalies skaldymasis į regionus, turinčius savotiškas tvarkas. Apskritai kiekviena šalis turi savą specifiką. Kartais ji tokia paini, kad reikia daug mėnesių rašyti laiškus, derinti dokumentus, aiškinti, ko mes norime", - tvirtino vyresnysis komisaras.

A. Racevičius priminė, jog Interpolo Lietuvos nacionaliniame biure dirba 11 darbuotojų. Vidutiniškai kiekvienas iš jų per metus turėjo išnagrinėti apie 300 informacinių bylų. Kiekvieną iš jų sudaro vidutiniškai 11 įvairiomis kalbomis parašytų dokumentų.

Pasak vyresniojo komisaro, policijos struktūros pradėjo dažniau naudotis mūsų paslaugomis. **LA**

Lietuva sveikina taikos sutartį

Lietuva sveikina Paryžiuje pasirašytą sutartį dėl taikos buvusioje Jugoslavijoje, kuri sudaro prielaidas užbaigti karą ir užtikrinti saugumą bei stabilumą regione.

Lietuva nuosekliai pasisakė už taikų konflikto sureguliovimą ir konstruktyvų visų suinteresuotų pusių dialogą. Konkretus Lietuvos indėlis buvo Lietuvos taikdarių dalyvavimas Jungtinių Tautų taikos palaikymo misijose Kroatijoje.

Lietuva yra suinteresuota prisidėti prie realaus talkos susitarimo įgyvendinimo. Lietuvos kariuomenės būrys ruošiasi dalyvauti NATO vadovaujamoje daugianacionalinėse taikos įgyvendinimo pajėgose Bosnijoje.

Taikos įgyvendinimas turi būti lydimas politinių priemonių ir humanitarinės bei ekonominės paramos karo nuniokotoms valstybėms. Lietuva yra suinteresuota dalyvauti Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos misijoje Bosnijoje ir Hercegovinoje, organizuojant laisvus rinkimus, atkuriant demokratines institucijas ir užtikrinant žmogaus teises.

Lietuvos užsienio reikalų ministerija, siekdama užmegzti ryšius dvišalių sutarčių pagrindu su buvusios Jugoslavijos valstybėmis, pasiūlė Kroatijos bei Bosnijos ir Hercegovinos Užsienio reikalų ministerijoms pradėti derybą dėl ekonominio ir prekybinio bendradarbiavimo sutarčių sudarymo. Tai įgalintų Lietuvą plėtoti abipusiai naudingus ryšius ir prisidėti prie šių valstybių atstatymo ir integracijos į tarptautinę ekonominę erdvę.

ELTA

Ministrui priklausiusi firma negrąžina indėlininkams pinigų

Buvusio susisiekimo ministerijos sekretoriaus Arvydo Leščinsko, kuris dabar yra energetikos ministras, dalyvavimas indėlių negrąžinančios bendrovės veikloje yra nusizengimas įstatymams, pareiškė dienraščiui "Lietuvos rytas" gruodžio 18d. seimo LDDP frakcijos narys Vytautas Šumakaris, kuris šioje frakcijoje rūpinasi energetikos klausimais.

Seimo Ekonominių nusikaltimų tyrimo komisijos pirmininkas Vytautas Juškus neabejoja, jog negrąžinančio gyventojams pinigų bendrovės steigėjas neturėjo moralinės teisės eiti dirbti energetikos ministru.

Energetikos ministras Arvydas Leščinskas iki šių metų balandžio mėnesio buvo vienas bendrovės "Fidus" savininkų. Ši bendrovė yra skolinga investitoriams 14 milijonų litų. Prieš tapdamas ministru, jis savo akcijas perleido žmonai. Pats A. Leščinskas atsiskak kalbėtis su korespondentu.

Pasak "Lietuvos ryto", A. Leščinskas bendrovę "Fidus" įkūrė kartu su buvusiu komjaunimo veikėju Romualdu Murėnu ir kitais bendrininkais. Pinigus iš gyventojų jie pradėjo priminėti 1992 metais ir dabar.

AGEP

Vytautas Landsbergis: "gilėja moralinė krizė LDDP"

Seimo dešinėsios opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis gruodžio 18 d. spaudos konferencijoje teigė, kad Lietuvos demokratinėje darbo partijoje gilėja moralinė krizė. Kritiškai balsas partijoje užgniaužiamas, sakė jis, vis labiau įsitvirtina partinis autoritarizmas.

Sąžiningesni partijos nariai, pasak prelegento, pasitraukia iš partijos arba laukia naujos Seimo kadencijos. LDDP, sakė V. Lands-

bergis, pati nesitiki laimėti būsimus Seimo rinkimus. Todėl kuriamos naujos partijos, kurios galėtų būti LDDP priedanga arba padėti jai atimti balsus iš kitų partijų.

Visos kitos šalies demokratinės partijos, pabrėžė V. Landsbergis, turi vienytis, kad iki rinkimų neįvyktų "visiška LDDP mafizacija". Jis kvietė "samoningus piliečius pasipriešinti LDDP atėjimui į valdžią".

Dėl Lietuvos Banko inspiruotos bankų krizinės situacijos Lietuvoje

Matydami vis sunkėjančią ekonominę situaciją Lietuvoje (nepa- keliamų mokesčių našta, sunki įmonių finansinė padėtis, o tai lemia nepavydėtina bankų situaciją), Lietuvos akcinis inovacinis bankas ir Litimpeks bankas nusprendžia jungtis, siekdami sukurti stabilesnį, patikimesnį bankinį vienetą Lietuvoje.

Tam aktyviai prieštarauja kai kurios užsienio ir tarptautinės institucijos. Duodamos palyginti menkus kreditus Lietuvai ir norinčios kuo ilgiau laikyti Lietuvą už skolų pasaitėlio, jos aiškiai nesuinteresuotos stipria finansine institucija Lietuvoje, kuri būtų pajėgi daugiau ar mažiau savarankiškai tvarkyti galimas užsienio investicijas Lietuvoje. Keisčiausia, kad tam antrina ir Lietuvos bankas, kuris turėtų labiausiai rūpintis pastarosios sukūrimu. Kol kas rūpestis apsiriboja dešimties Lietuvos bankų sėkmingu numarinimu, motyvuojant "rinkos ekonomika". Savaimė suprantama, kad, turėdami silpnus finansus, turėsime ir silpną ūkį, neišikapstantį iš skolų, bankų blogas paskolas ir jų krizes. Tokioje terpėje nesunku net menkam užsienio kapitalui supirkti viską Lietuvoje už grašius.

Abu bankai paruošia susijungimo planą, tam pritaria akcininkai. Tame plane yra ir specialios institucijos. Turto valdymo įmonės įkūrimas, kuri galėtų perimti bankų (gal ir Aurobanko, Vakarų banko) blogas paskolas ir sukurti naują sveiką Lietuvos Jungtinį Banką. Tai leistų stabilizuoti abiejų bankų padėtį šioje ekonominėje situacijoje. Deja. Lietuvos Bankas iškelia sąlygas - vykdyti visus Lietuvos Banko normatyvus prieš susijungiant, - ko praktiškai neįmanoma greitai įvykdyti, o tik pasiekti susijungimo ir blogų paskolų atskyrimo būdu (kas buvo civilizuotai padaryta Švedijoje ir Norvegijoje). Ir vėlgi Lietuvos Bankas tam nepritaria.

Bankai, norėdami įvykdyti Lietuvos Banko normatyvus, nutaria didinti savo įstatinius kapitalus, ką padaryti Lietuvoje praktiškai labai sunku.

Kadangi Lietuvos akcinis inovacinis bankas, kaip žinia, glaudžiai susijęs su Lietuvos energetiniu kompleksu (paskolos tam tikslui siekia 60 milijonų litų), sudaroma sutartis su Slovakijos firma, taip pat glaudžiai susijusia su atominė energetika (Ignalinos atominės elektrinės aprūpinimo branduoliniu kuru projektas) dėl Lietuvos akcinio inovacinio banko akcijų įsigijimo už 40 milijonų litų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra išleidusi keletą garantinių raštų už Lietuvos valstybinę energetinę sistemą - Lietuvos akcinio inovacinio banko klientą - už tiekimą iš Rusijos atominį kurą Ignalinos atominei elektrinei (vienintelis pigios elektros energijos šaltinis Lietuvoje). Vienas iš tų garantinių raštų - 14 milijonų JAV dolerių - būtų panaudotas šių pinigų gavimui ir Lietuvos energetikų finansavimui. Deja, ši operacija nutrūko tuo metu, kai atrodė, kad buvo 99% sėkmės. Tikėdamasis, kad bus gauti šie 14 milijonų dolerių, Lietuvos akcinis inovacinis bankas užsakė bazinės valiutos (tai yra JAV dolerių) pardavimo ir litų pirkimą Lietuvos Banke. Sendoris buvo sudarytas šiuo metų gruodžio 13 d. su mokėjimo data - šių metų gruodžio 14 d. - kada Lietuvos akcinis inovacinis bankas iš Lietuvos Banko gavo litus (51,961,000 litų). Tuo metu Lietuvos akcinis inovacinis bankas aktyviai bandė rasti kitas galimybes gauti 14 milijonų JAV dolerių ir užmokėti Lietuvos Bankui.

Remiantis Lietuvos Banko valdybos 1995.03.27 nutarimu Nr. 23 patvirtintomis "Lietuvos Banko ir komercinių bankų litų ir bazinės valiutos pirkimo bei pardavimo taisyklėmis", bei 1995.04.11 Lietuvos akcinio inovacinio banko ir Lietuvos Banko sutarties p. 1 "Jei Lietuvos Bankui įvykdžius savo įsipareigojimus, numatytus sando- ryje komercinis bankas per 5 darbo dienas nuo sutartos mokėjimo dienos, nesumokėjo sandoryje numatytos pinigų sumos, Lietuvos Bankas ne ginčo tvarka nusirašo nuo komercinio banko korespon- dentinės sąskaitos Lietuvos Banke visą nesumokėtą sumą ir dels- pinigius". Š. m. gruodžio 15 d. Lietuvos akcinis inovacinis bankas informavo Lietuvos Banką, kad vėluoja 14 mln. JAV dolerių įplaukos ir gali vėluoti Lietuvos akcinio inovacinio banko atsiska- itymas su Lietuvos Banku. Tą dieną visi Lietuvos akcinio inovacinio banko ir jo filialų klientų pavedimai buvo pilnai įvykdyti be jokių sutrikimų.

Kur išplaukė lietuvių pinigėliai?

Dr. Vytautas Kubilius

Senų laikų žurnale aptikau įdomią žinutę. Tarpukario me- tais JAV lietuviai kasmet atsiųs- davo į Lietuvą savo gim- naičiams iki 30 mln. dolerių. Tie pinigai susigėrė į kylančią kraš- to ekonomiką: ūkininkai statė naujus trobesius, steigėsi "Pie- no centro", "Maisto", "Lietūkio" įmonės ir sandėliai.

Neaptikau duomenų, kiek dolerių, svarų sterlingų, markių atsiuntė ir atvežė užsienio li- etuviai savo giminaičiams da- bar, atgavus Lietuvai nepriklau- somybę. Turėtų būti nemažos sumos. Pokario pabėgėliai, prasimušę į pasiturinčiųjų ir turtingųjų sluoksni, jautė moralinę skolą savo gim- naičiams, perėjusiems sibirui ir stengėsi ją užglaistyti piniginė- mis dovanomis.

Koks tų dovanų likimas? Kai kas pradėjo privatų verslą, pralabo, prisipirko naujausios markės automobilių, pasistatė 16 kambarių prašmatnius rū- mus. Prabangos standartai, per- imti iš vakarietiško filmų, grei- tai sutirpdė turimą kapitalą, juk jis nebuvo investuotas į peln-

Vilniaus miesto centras, kuriame sukoncentruota didelė dalis bankų ir viešbučių. Nuotr. V. Kapočiaus

ingą gamybą ir neaugino pats savęs. O didžioji dovanotų lėšų dalis buvo uždėta į bankus, bankelius, kredito firmas. Ir ding- go be pėdsako.

Išgaravusių pinigų suma didžiulė. Vien licencijuotuose bankuose prasmego 50 mln. litų. Kita tiek ištirpo privačiuose kompanijose ir firmose. Kur pasidėjo tie pinigai? Ar jie buvo

Kitą pirmadienį, tai yra gruodžio 18 dieną, visi atsiskaitymai Lietuvos akciniame inovaciniame banke vyko sklandžiai. Staiga 16 val. 25 min. buvo gautas faksas iš Lietuvos Banko atsiskaitymų centro, kad tą pačią dieną "gauti Lietuvos Banko inkasaciniai pavedimai Nr. 36 - 45 (bendra suma 51.961,000 litų), kurie išrašyti pagal neįvykdytą 1995.12.13 valiutos keitimo sanderį..."

Kadangi Jūsų banko (tai yra Lietuvos akcinio inovacinio banko) korespondentinėje sąskaitoje trūksta lėšų, pagal Lietuvos banko valdybos 1994.06.03 nutarimą Nr. 38, nuo šių metų gruodžio 18 dienos vykdyti mokėjimus Jums draudžiama". (citatos pabaiga).

Toks nepagrįstas ir grubus aukščiau minėtos keitimo sutarties ir paties Lietuvos Banko patvirtintų taisyklių pažeidimas (inkasacinis pavedimas galėjo būti išlaikytas tik š. m. gruodžio 20 d., -tai yra tik po 5 darbo dienų) sąlygojo Lietuvos akcinio inovacinio banko klientų atsiskaitymų sutrikimus, nepagrįsti gandai apie banko nemo- kumą iššaukė indėlininkų paniką ir masinį pinigų atsiėmimą iš Lietuvos akcinio inovacinio banko.

Buvo kreiptasi į Premjerą ir Lietuvos Banko Valdybos pirmininką p. K. Ratkevičių, kad toks neatsakingas Lietuvos Banko žingsnis grėsia žaibišku banko "nukraujavimu", t. y. prieš pat šv. Kalėdas ir Naujuosius metus tūkstančiai Mažeikių "Naftos", Ignalinos atom- inės elektrinės, Lietuvos Energetinės sistemos, Alytaus "Snaigės", "Kauno "Drobės", "Kraft Jacobs Suchard", Klaipėdos įmonių darbuo- tojai liks be atlyginimų. Nebus sumokėti mokesčiai, nebus įvykdy- tos klientų ir banko tarptautinės sutartys. Žinant Lietuvos akcinio inovacinio banko dydį ir filialų tinklą, nesunku buvo prognozuoti kokių nepataisomų pasėmių tai atneš visiems ūkio subjektams, indėlininkams, kitiems bankams, bendrai visai bankinei sistemai ir visuomenės pasitikėjimui bankais. Tą dieną dar buvo galima situ- aciją kontroliuoti, jei būtų atšaukti nusikalstami Lietuvos Banko sprendimai. Tačiau Lietuvos Bankas -centrinis bankas - atsakingas už visos bankinės sistemos stabilumą, vilkina sprendimą ir p. K. Ratkevičius išlaikęs Lietuvos akcinio inovacinio prezidentą A. Balkevičių prie savo durų š. m. gruodžio 19 dieną nuo 14 val., tik 20 val. praneša, kad nuo š. m. gruodžio 20 d. paskelbia moratoriumą banko operacijoms.

Nutarimas vadinasi "Dėl poveikio priemonės taikymo AB Lietu- vos akciniam inovaciniam bankui - kokios dar "poveikio pre- monės", kai jau nuo ankščiau minėto Lietuvos Banko "poveikio" Lietuvos akcinis inovacinis bankas per visą filialų sistemą klientų ir indėlininkų psichozės jau buvo išspauistas kaip citrina, - tai yra numarintas Lietuvos Banko be jokio moratoriumo.

Tai išsiliejo Mažeikių "Naftos", Lietuvos Jūrų laivininkystės, Klaipėdos KLASCO įmonių atlyginimų praradimu.

Tai, kas prasidėjo šį trečiadienį - visi žinome. Septynis metus gyvavęs seniausias Lietuvos komercinis bankas buvo šturmuojamas ištūsusį indėlininkų ir klientų, kurių praradimus ir nuostolius sunku net įsivaizduoti - suma, viršijanti 600 milijonų litų, kurie nebus sumokėti žmonėms, įmonėms, biudžetui. Tačiau Lietuvos Banko valdybos pirmininkas pilnai patenkino savo reikalavimus - žingsnis tikrai "vertas" Trečiojo valstybės žmogaus, po Prezidento ir Premjero.

O šiuo metu (nuo 23 val. vakaro) prie Lietuvos akcinio inovacinio banko jau stovi ekonominės policijos pareigūnai ir, remiami Lietuvos Banko valdybos pirmininko p. K. Ratkevičiaus ir "Aro" būrio, ruošiasi suimti Lietuvos akcinio inovacinio banko prezi- dentą A. Ratkevičių už banko turto iššvaistymą ir blogas paskolas, su kuriomis mes jau gyvename ir dirbame septynis metus.

Šiandien, 1995.12.21 dieną, 9 val. šis bankų "globėjas" raportuos Lietuvos Seimui kaip jis budriai sureagavo ir nubaudė seniausią Lietuvos komercinį banką.

Kas sekantis?

Lietuvos akcinis inovacinis bankas paduos Lietuvos Banką į teismą ir pareikš pretenziją dėl Lietuvos banko neteisėto spren- dimo, sukėlusio Lietuvos akcinio inovacinio banko ir visos Lietuvos bankininkystės krizę, ir dėl banko klientų, indėlininkų ir pačio banko nuostolių ir žalos atlyginimo.

R. Ramanauskas
1995.12.21

LAIB Valdybos Pirmininko
Pavadootojas

Vaitekūnas pripažino blogą ministerijos darbą

Paskutiniajam pereitų metų Vidaus reikalų ministerijos kolegijos posėdyje, įvykusiame gruodžio 19 d., Vilniuje ministras Romasis Vaitekūnas pripažino, kad blogas teisėsaugininkų darbas neigiamai atsiliepė Lietuvos žmonių saugumui ir tvarkai šalyje.

Kriminogeninė situacija Lietuvoje yra sudėtinga, o pareigūnų veikla daugeliu atveju verta kritikos, sakė ministras. Kaip pranešė Vidaus reikalų ministerijos Informacijos tarnyba, jis išskyrė šiemet ypač pagausėjusius finansinius nusikaltimus, pasyvumą taikant prevencinio sulaikymo įstatymą, nepakankamą kovą su organizuo- tu nusikalstamumu. Baigiantis metams, pažymėjo Vaitekūnas, "per- nelyg daug nusikaltimų lieka neišaiškinti", tarp jų 105 tyčiniai nužudymai.

Kolegijos posėdyje dalyvavo ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius, generalinis prokuroras Vladas Nikitinas, Valstybės sau- gumo departamento generalinis direktorius Jurgis Jurgelis, prezi- dentūros, Seimo atstovai.

Teisėsaugos institucijų vadovai aptarė veiklos kryptis 1996 metams.

AGEP

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose telsi- niuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpi- namas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Sims- bury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido- tynes. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direkto- rius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kop- lyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

fasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSU VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

**KVEČAS
JONAS
1933 + 1976**

VYTIS KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

✂ **LĖKTUVAI**
✂ **LAIVAI (CRUISES)**
✂ **TRAUKINIAI (AMTRAK)**
✂ **AUTOBUSAI**
✂ **NUOMOJAMOS MAŠINOS**
✂ **VIEŠBUČIAI**
✂ **IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS**

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ

**MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS
JOKIO EKSTRA VOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA**

**VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLSTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979**

Lietuvos perkelti į užsienio bankų sąskaitas.

investuoti (tegul ir nesėkmin- gai) į šalies ekonomiką? O gal juos išplukdė už Lietuvos ribų?

Kadangi 60% privačių Lietu- vos firmų yra rusų verslininkų rankose, galima spėti, kad 100 mln. lietuviško kapitalo atsidūrė anapus Medininkų, kaip ir didžiausio Latvijos banko kapi- talas. Net 2 milijardai dolerių, pasak prof. K. Glavecko, yra iš

Lietuvos perkelti į užsienio bankų sąskaitas. LA

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Ar sulauksime gerų permainų Lietuvoje?

Baigėsi dar vieneri eiliniai mūsų gyvenimo metai, vieniems buvę daugiau ar mažiau sėkmingesni, kitiems gal tik vilčių ir jų neišsipildymo metai.

Kokie gi jie buvo Lietuvai ir jos gyventojams? Vartant Lietuvos spaudą, taip norėtusi užtikti džiugių pranešimų ir žinių, kad vis dėlto gyvenimas ten gerėja, ne atskiriems jos gyventojams, o daugumai, arba tiksliau, kad bent neblogėtų tas gyvenimas daugumai...

Kaip ji pagerinti - ar tik sunkiu darbu, "darbo našumu", kaip tais socialistinio "žydėjimo" metais, ar laukiant kažkokių nurodymų iš viršaus, kas irgi ne taip seniai jau buvo išbandyta. O gal, remiantis esamais įstatymais, kurti kažką savo, bandyti jėgas, žinant, kad tų pačių įstatymų ir įstatymėlių varžomas, stabdomas, būsį priverstas sužlugti.

Arši kapitalizmo konkurencija? Laimi tik stiprieji? Deja, iki tikros ekonominės konkurencijos ten dar labai ir labai toli.

Kaip rodo nereti socialinės apklausos duomenys, žmonės nebetiki nei prezidento, nei vyriausybės pažadais. Ketverius metus su nepasitikejimu žvelgė į LDDP vyriausybę, kuri žadėjo gerinti, kelti pragyvenimo lygį, Lietuvos gyventojai dar labiau įsitikino, kad tai ir liko priešrinkiminės kampanijos pažadais, niekuo neparemtais teoriniais dėstymais, kuriais, manoma, jau ir patys buvę kandidatai nebetiki.

Liūdniausia, kad gyvenimas Lietuvoje, kaip tame nebaigtam statyti name pamatai, atrodo, suresti tvirtai, tačiau sienos ir stogas dar nebaigti, su dideliais

plyšiais. Visiems šio namo gyventojams aišku, kad tokiaime name toliau gyventi nebegalima. Tačiau pasyvumas, o kai kieno ir tiesioginis nenoras palieka namą ir toliau tokioje būklėje. O ir pats namas savųjų gyventojų yra laupomas, plyta po plytos ardomas. Nedarant rimtos rekonstrukcijos, ar nesugrius namas iki pamatų?

Braška Lietuvos "namas" iš vidaus. Tačiau labiausiai jis turbūt subraškėjo 1995 m. gruodžio pabaigoje, kai buvo sustabdyta, vieno didžiausio Lietuvoje, Akcinio inovacinio banko veikla. Dar vienas "popierinis" bankelis? O gal tik eilinis politinis viršūnėlių žaidimėlis, tik šiuokart leidžiant pakariauti dviems bankiniams banginiams, norintiems kuo greičiau vienas kitą praryti. Ar Lietuvos bankas sugalvojo dirbtinai numerinti Lietuvos Akcinį inovacinį banką, ar Akcinio inovacinio vadovybė, septynerius metus viliojusi indėlininkus didesniais dividendais, nutarė subankrutuoti?

Tai tik spėliojimai, remiantis faktais, galutinę išvadą dar spėsime padaryti, tačiau šie įvykiai, manau, išsaus daugiatūkstantinę būsimų nuskurdėlių armiją, jeigu vyriausybė ar Prezidentas nesiims priemonių sugrąžinti gyventojams ir imonėms indėlių.

Lietuva savo bankų liūdnomis bankrutavimo istorijomis jau yra išgarsėjusi visame pasaulyje. Ar drįs kas nors po šios (neaišku, ar paskutinės) banko katastrofos patikėti indėlius, ar tuo labiau investuoti savo kapitalą į Lietuvą, ar atlikti rimtą bankinę operaciją per Lietuvos bankus?

Praplėstina ir išbalansuotina pažiūra į pasaulį

Jau penkeri metai išeivijos kova už lietuvių tautos laisvę vyksta kitokioje plotmėje, negu 45 metus iki Nepriklausomybės atstatymo. Šiuo metu Lietuvos padėtis ir išeivijos veiklos barai yra daug sudėtingesni, labiau susipynę, negu vadavimo iš sovietinio tautų kalėjimo metais. Todėl mūsų vadams, politiniams autoritetams ir į grumtynes tarp gėrio ir blogio pasulyje rankos nenumojusiems patriotams būtina ieškoti naujų priemonių ir naujų inagių politiniams langams į Lietuvą ir į mus supantį pasaulį plačiau praveriti. O tos "naujos" priemonės iš tiesų yra geriau (tarp kairės ir dešinės) išbalansuota politinė žinių bei idėjų informacija, per organizacijas ir žinybą. Gal labiausiai, mūsų atveju, tai liečia gyvenamojo krašto spaudą.

Nekartą anų dešimtmečių kovoje yra tekę su nusivylimu pastebėti, jog net dažnas mūsų autoritetų bei politinės veiklos planuotojų rėmėsi neišbalansuotais, vienašališkais, tik "liberaliniais" informacijos šaltiniais. Kartais susidarydavo ispūdis, jog buvo net gi tyčia vengiamas idėjų ir informacijos iš JAV dešinės. Tai, žinoma, mus dažnokai nuveda į politinius šunkelius, ir net dalį jau-nesniųjų veikėjų anti-komunistų irklavo į anti-anti-komunistų gretas, dideliu KGB ir šiaip Sovietų agentų Vakaruose pasitenkinimui.

Eilėsa tu, kurie kritiškai žiūrėjo į skelbiamą JAV spaudos nešališkumą, pakliuvau ne-

Kam yra paranku, kad iki šiol Lietuvoje buvo vilkinamas gyventojų indėlių draudos istatymas? Ir kam pagaliau buvo parankūs tie visi "popieriniai" bankeliai ir jų tradiciniai žlugimai?

Paskutinieji įvykiai Lietuvoje ar nerodo, kad braška jau ratai "vežimo", vairuojamo dabartinės vyriausybės? Ir čia natūraliai kyla klausimas: negi viskas Lietuvoje paremta tik apgaule ir avantiūromis?

Kuo tikėti paprastam Lietu-

jučiom, dar net neturėdamas tvirtą įtarimą, jog ta spauda gali būti stipriai šališka, net bandanti išbalinti mirtiną Amerikos priešą ir Lietuvos okupantą. Begyvenant arti New Yorko, Stamforde, Connecticut valstijoje, maždaug 1952 - 1953 m. kažkas man pakijo lankstinuką apie "The New York Times" dienraštį. Po juo buvo pasirašyta leidėjo - Patrick Henry Society. Tada dar nežinojau, jog Patrick Henry buvo vienas iš JAV nepriklausomybės kovų įkvėpėjų ir JAV įkūrimo didvyrių. Žinodamas apie airių kilmės amerikiečių ruošiamus paradus Airijos globėjui šv. Patrikui pagerbti, maniau, jog tai būta kokios nors airių ("airišių"), kaip juos senieji mūsų atveiviai vadino religinės organizacijos. Iš tikro tai būta vienos iš pirmųjų JAV anti-komunistinių, konservatyvių organizacijų, su kuriomis man teko susidurti. Šis pamfletas, dokumentavęs keletą NYT dienraščio tendencijų žinių traktavimo bei svarbių žinių nutylėjimo atveju, manys sugriovė sukurtą mitą, jog NYT yra patikimas ir pilnai informuojąs laikraštis. Iš ne vieno buvau girdėjęs - "Jei skaitai NYT, esi pilnai informuotas". Pamfletas tuo pačiu sukėlė įtaringumą bei skeptiškumą ir kitai žinybai, ypač televizijos žinioms, kuriose tuo metu vyryvęs CBS "orakulas" Walter Cronkite ir šiaip jau ne kartą keistai skambėjo, kai baigdamas pranešimus, tvirtindavo - "That's the way it is" ("Štai kaip viskas klostosi").

Po poros dešimtmečių pamfleto kaltinimus NYT dienraščiu visiškai patvirtino 1970 m. išleis-

vos žmogeliui, jeigu, anot vienos Kauno ponios, Lietuvoje "muitininkai svarbesni už profesorius, inspektoriai didesni už rašytojus, o mafiozai - garsesni už kino žvaigždes". O pagal kitą lietuvių - "Lietuvai didžiausią pavojų kelia jos pačios žmonės. Nebijokite jokių išorės priešių", - rašė jis. "Mes patys save sunaikinsime, jeigu ne fiziškai, tai morališkai, dvasiškai jau tikrai. Štai kur tikroji Lietuvos pražūtis".

Nejaugi šie žodžiai gali būti pranašiški Lietuvai?

ta, 376 psl. knyga "All the News that Fit" ("Visos žinios, kurios tinka - Kritiška NYT žinių ir vedamųjų analizė"). Jos autorius Herman H. Dinsmore gerai žinojo šį klausimą: jis dirbo NYT 34 metus, įskaitant 9 NYT užsienio laidos redagavimo metus. Šalia tos knygos lentynose rymo daugybė kitų autorių knygų, dokumentuojančių dažnai akipelėsišką JAV žinybos nukrypimą kairėn. Gaila, kad daugeli metų bėkovoiant išeivijoje prieš viso kairumo pagrindinį šaltinį - Kremlį, mūsų išeivijos spaudoje, paskaitose, kalbose, svarstybose per dažnai buvo remiamasi šališka, iš esmės Sovietams palankia, "pripažintąja" didžiąja spauda, net aiškiais atvejais neprimenant jos šališkumo.

Nors ir nepateisinama, tai buvo gal suprantama prieš daugelį metų. Bet vargu, ar galima suprasti bei pateisinti, jeigu tai tebevyksta ir šiandien. Dabar jau, iš "pagrindinių" pamfletų, JAV dešinioji spaudos srovėlė išsiplėtė į informacinę politinę upę, gaivinančią visuomeninę sąmonę ir veikiančią krašto viešąją nuomonę. Tai matome vis ryškėjančiame "liberalizmo" atmetime plačiojoje visuomenėje, nors, deja, dar ne "elito" bei intelektualų sluoksniuose.

Kiek žinau, dešinioji spauda pradeda skverbtis ir į išeivijos inteligentų tarpą. Jau prieš porą metų susilaukiau laiško iš nepažįstamo jaunesniosios kartos lietuvio verslininko Amerikoje, kuriame jis dėkojo už spaudoje padarytą raginimą remti JAV dešiniąją spaudą ir džiaugėsi užsiprenumeravęs dvisavaitinį "The New American", žurnalą. Jeigu "išdrįstame" skaityti net John Birch Society visuomenei leidžiamą žurnalą, aišku, kad ir kita konservatyvi spauda darosi priimtina. Džiugu, kai pastaraisiais metais mūsų spaudoje užtinkti citatų ar žinių pamėnėjimų iš "The Washington Times", "Human Events", ir kt. Nesakau, jog nereikia skaityti "liberalinės" - globalistinės spaudos, tik teigiu, jos įtaką reikia atsverti ir dešiniąją, anti-komu-

nistine, amerikietiška spauda. O šiuo metu yra gausus pasirinkimas žinių bei idėjų šaltinių dešinėje. Čia pateikiu dalį man gerai ar bent dalinai žinomų leidinių:

Žurnalai: "American Spectator", "Policy Review", "The New American", "Commentary", "The Weekly Standard", "National Review".

Laikraščiai: "Human Events", "Washington Inquirer", "Conservative Chronicle", "The Washington Times Weekly", "The WashingtonTimes" (dienr.).

Biuletiniai: (organizacijų) "Accuracy in Media" (AIM), "Phyllis Schlafly Report" (Eagle Forum), "Heritage Foundation", "The John Birch Society", "America's Future", "Imprimis (Hillsdale College), "T.R.I.M." - (Tax Reform Immdiatelly), "Media Research Center".

Norintiems sutaupyti pinigą, "liberalinių" idėjų nestinga TV programose ir net "dokumentiniuose" iškraipimuose. Aš pats "liberalizmo" pasisemiu veltui bibliotekose, paskaitydamas "Newsweek", "Time", "U. S. News & World Report", "Christian Science Monitor", "The New York Times" ir kitų, lentynas kairėn verčiančių, leidinių.

Daugiau davinų apie čia pateiktus leidinius iš JAV dešinės galima rasti veik kiekvienoje viešojoje bibliotekoje.

V. Braženas

Vilniaus Radijo laidos bus transliuojamos nauju siųstuvu

Vilniaus radijas praneša, kad gruodžio 22 d. Lietuvos Radijas ir Televizija pasirašė sutartį su Vokietijos Telekomu. Netrukus Vilniaus Radijo transliacijos užsieniui bus perduodamos trumpųjų bangų siųstuvu iš Jūlich miesto (Vokietija).

Kaip praneša Vilniaus Radijo užsieniui vyriausiasis redaktorius Audrius Brakyla, nuo sausio 1 d. Vilniaus Radijo programa Šiaurės Amerikai bus transliuojama kasdien vieną valandą, tuo pačiu metu, kaip iki šiol. Laida lietuvių kalba prasidės 7 v. v., o anglų kalba - 7:30 v. v. New Yorko laiku. Naujas dažnis - 5910 kHz trumposiomis bangomis.

Žmogus-judanti kryžkelė

Prof. prel. Antanas Rubšys 21

Beyazito mirtį lydėjo keistas istorijos vingis. Sultonui mirus, Tamerlanui durys į Europą - Vakarų - buvo atviros. Bet, Europai drebant iš siaubo, Tamerlanas pasuko savo kariuoną į Mongolijos lygumas. Nors nu-galėti, bet turkai tik nelgai jautėsi bejėgiai. Už pusšimčio metų - 1453 - Mehmetas II užėmė Konstantinopolį ir per keturis šimtmečius otomanų imperija buvo pasaulinė galybė.

Kemal Atatiurko dvasia jaučiama Ankaroje

Visoje Turkijoje vaidenasi Kemal Atatiurko artumas, bet Ankaroje - mieste, kurį jis padarė savu - tai labiausiai jaučiama. Mat jis pasirinko tolimąją Ankarą sostine savo sukurto respublikos, nepaisant vandens stokos, pelkių, ryšių priemonių trūkumo ir mažo gyventojų skaičiaus, nes nepasitikejo Stam-bulo sultonais. Kemal Atatiurkas siekė nutraukti ryšius su pražūtinga praeitimi. Būdamas kariškis - politikas, jis aiškiai matė, kad Stambulas buvo nesaugi sostinė, o Ankarą saugojo pats jos atokumas. Atsakydami į Kemal Atatiurko mestą šūkį, tūkstančiai benamių ir bedarbių turkų plaukė į Ankarą, dažniausiai pėsčiomis, kad jam padėtų statyti naują sostinę. Šie

taikūs žmonės ėmėsi darbo, tiesė gatves, statė namus ir ne syki, praturtėję iš uždarbio, juose apsigyveno. Taip Kemal Atatiurkas perkėlė traukos centrą nuo Stam-bulo į Ankarą.

Dėkinga tauta pastatė Kemal Atatiurko garbei daug paminklų - statulų ir pavadino

1995 m. gruodžio 11 d. sukako vieneri metai, kai Rusijos vadovybė pradėjo atvirą karinį įsiveržimą į Čėčėnijos Respubliką Ičkeriją. Žuvo 40 tūkst. žmonių, iš 420 gyvenviečių sugriauta 370, nusiaubtas ūkis ir kraštas. Toliau neigiama čėčėnų tautos apsisprendimo teisė - šių karo priežastis. Rusija nesilaiko netgi 1995 m. liepos 30 d. susitarimų su Čėčėnijos Respublika Ičkerija, nevedamos sutartos politinės derybos, o kuriama marionetinė valdžia. Čėčėnijos prisijungimo prie Rusijos legalizavimą bandoma dangstyti, organizuojant fiktyvius, imitacinius ir formalius rinkimus gruodžio 17 d., faktiškos nepaprastosios padėties ir karo veiksmų sąlygomis. Jungtinių Tautų Organizacija, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija, Europos Parlamentas nepareikalauja iš Rusijos valdžios atsakomybės už jos karinių jėgų prievartą, tarptautinių ginkluotės susitarimų bei karo konvencijų nesilaikymą, tebevykdomus masinius žmogaus teisių pažeidimus.

Jigal Amir'as, 25 m. amžiaus, prisipažinęs nušovęs Izraelio ministrą pirmininką Itzhak'ą Rabin'ą, laukia teismo. Jis užsiminė reporteriams, kad premjero apsaugos grupėje buvęs infiltruotas vienas suokalbiniųinkas. Taip pat Amir'as dar pasakė, kad "jeigu aš pasakyčiau tiesą, tai visas kraštas apsisvertų aukštyrų kojom".

Kaltinamojo brolis Hagai Amir'as, taip pat įtariamas I. Rabin'o nužudymo planavimu ir pataruktas atsakomybėn.

JAV prezidentas Bill Clinton patvirtino savo šalies norą remti Baltijos valstybių nepriklausomybę. Apie tai kalbama JAV prezidento laiške šios šalies Kongreso nariams. Savo laiške prezidentas taip pat pabrėžia, kad JAV išsakė savo požiūrį Rusijai "diplomatiniiais kanalais". "NATO plėtimas toliau judės ir, kaip aš jau ne kartą sakiau, nepriklausys nuo Rusijos veto", rašo Clinton.-

Žmogus-judanti kryžkelė

(atkelta iš 3 puslapio)

naujasis vėlyvojo neolitinio amžiaus žmonijos veidas rodo žmonių buvus judria visuomenė su prekybos tinklu, apėmusiu visą tuomet žinomą pasaulį, pažengusią toli nuo prasimaitinimo žemdirbiyste, tapusia išradinga gamintoja keramikos, maisto produktų, kailių apdirbimo bei kitų gėrybių ir pajėgia naudoti metalus. Žmonės nebuvo vien paprasti - lygūs vieni su kitais - kaimų gyventojai, bet rikiavosi į visuomeninius sluoksnius, buvo vieni kitų varžovai, kūrė miestus su jiems pavaldžiais kaimais, statė įtvirtintus miestus ir galbūt ėjo į karą vieni prieš kitus. Pilkais žmonėmis savęs jie nelaikė!

Naująjį žmonijos pažinimą, - kupiną užsiėmimų įvairovės, su prekybos tinklu, visuomeniniais sluoksniais, užsiėmusia metalų gamyba ir mėgstančią puoštis, - stebiu muziejuje. Archeologija yra mokslas, kuriam labai padeda vaizduotė! Čatal Hiuijuk'as - kaimas tapęs miestu - yra pietinėje Turkijoje prie Konya miesto. Čatal Hiuijuk'ą "išsaugojo"

Prezidentas A. Brazauskas žurnalistam kalbėjo apie Lietuvos įvaizdį pasaulyje

Bruselis tvarkos neįves

"Anksčiau buvo rašomi skundai į Maskvą, į centro komitetą, dabar - į Briuselį", - surengtame susitikime su pagrindinių šalies dienraščių, informacijos agentūrų, televizijos ir radijo žurnalistais kalbėjo Prezidentas Algirdas Brazauskas, komentuodamas kai kurių politikų polinkį kreiptis į tarptautines organizacijas. Kalbėdamas apie Lietuvos įvaizdžio kūrimą, jis pabrėžė, kad patys turime tvarkyti savo valstybę ir niekas už mus nieko nepadarys. Joks Bruselis".

Šalies vadovas informavo, kad birželio 22 dieną Vytautas Landsbergis ir Savivaldybių asociacijos vadovybė parašė raštą Europos Tarybai, vietinės ir regioninės valdžios kongresui. Laiške teigiama, esą "Lietuvoje savivaldybės neturi teisės valdyti žemę".

Prezidentas ragino gerbti valstybę, o valdžią, jeigu reikia, kritikuoti. Tačiau tai daryti jis siūlė mūsų valstybės teritorijoje, o ne užsienyje.

Pasiteiravus, kokiais atvejais galima kreiptis į tarptautines organizacijas, A. Brazauskas atsakė: "Jeigu pažeidžiamos piliečių teisės ir nesilaikoma chartijų principų, pilietis turi kreiptis į Europos Tarybos teisimą".

Valdžia - nesvetima

Daugiau kaip valandą trukusiame pokalbyje Lietuvos vadovas teigė, jog valstybės įvaizdis yra labai plati tema. "Penkiasdešimt metų buvome išbraukti iš Europos ir pasaulio žemėlapių, todėl dabar šio įvaizdžio formavimas yra labai svarbus", - sakė jis.

Sekmadienį spauda nedirba?

Žurnalistai paprašė įvertinti slapta pasirašytą Maišiagalos memorandumą, po kurio latviai pasirašė sutartį dėl naftos žvalgybos ginčytinoje Baltijos jūros teritorijoje. "Memorandumą pasirašiau ne slapta, o pagal savo, kaip Prezidento, įgaliojimus", - kalbėjo A. Brazauskas.

Anot Prezidento, Maišiagalos memorandumas nėra dokumentas, kuris lems Lietuvos ir Latvijos jūros sienos nustatymą. Tai esąs tik "rekomendacinio pobūdžio dokumentas".

Paklaustas, kodėl apie šalies vadovo pasirašytą memorandumą šalies gyventojai sužinojo iš kaimyninės valstybės žurnalistų. Prezidentas atsakė: "Tai buvo šeštadienis, o sekmadienį visuomenės informavimo priemonės nedirba".

Kadangi "niekas šios sutarties nematė", kategoriškų vertinimų Prezidentas siūlė atsisakyti.

Prezidentas informavo, kad apie tai telefonu kalbėjo su Latvijos vadovu Gunčiu Ulmaniu. A. Brazauskas paprašė, kad į Vilnių atvyktų sutarties rengime dalyvavusi Latvijos ekspertų grupė. Šie žmonės, anot Prezidento, galėtų paaiškinti Seimo komitetams, Vyriausybės nariams ir žurnalistams sutarties principus.

A. Brazauskas pasakė, kad buvo atsisakysia idėjos siųsti į Latviją Lietuvos delegaciją. A. Brazauskas nuomone, po Latvijos ekspertų vizito į Lietuvą, Lietuvos ambasadorius R. Karazija turi važiuoti atgal į Rygą.

Į Lietuvos sostinę turėtų atvykti ir Latvijos vadovas. "Tai būtų konstruktyvus žingsnis, kuris išblaškytų labai daug abejonių ir įtarimų", - teigė A. Brazauskas. Jis pabrėžė, kad Maišiagalos memorandumas buvo išpūstas ir "didelį balioną", o tai kenkia Lietuvos valstybės įvaizdžiui. "Vyksta nedalykinė diskusija, o triukšmas, turintis tendencingą politinį atspalvį", - sakė Prezidentas.

"Nemanau, kad mes, dvi draugiškos valstybės, negalėtume susitarti dėl šios problemos. Žinoma, mes susitarsime. Todėl reikia ramiai, dalykiškai žiūrėti į šį reikalą ir viskas bus tvarkoje", - pabrėžė šalies vadovas.

Patikusi rezoliucija

Prezidentas buvo patenkintas, kad rugsėjo 26 dieną seimas ratifikavo Europos Tarybos rezoliuciją dėl žurnalistikos etikos. Pavadinęs ją tolygiai Lietuvos įstatymui, Prezidentas sakė, kad būtų gerai,

įvykiu. Hetitų tarptautinių sutarčių modelį įkvėptieji Išėjimo knygos autoriai panaudojo Sinajaus Sendorai išreikšti (žr. Iš 20, 1 - 17; Iš 5, 6 - 21).

Hetitų ir asirų, frygiečių ir Urtų karalystės skyriai muziejuje turtinai. Didelį išpūdį daro hetitų skulptūros salė. Skulptūra - bareljefai iš juodo bazalto. Išpūdingas bareljefas iš Bogazkalės, vaizduojantis hetitų dievą Tešubą, patrauklūs reljefai iš Karkemišo, - vienas jų vaizduoja dievą Tešubą, - kitas jų vaizduoja Gilgamešo epo didvyrį Gilgamešą. Kybelės, frygiečių Motinos - deivės, net trys statulėlės sėdi soste.

Turistai pripildo muziejų

Nūdien viena bėda trukdo muziejų lankytojus: garsūs keleto gidų aiškinimai. Girdžiu prancūzų kalbą. Pusė bėdos. Kartais įdomu vėl į koki nors daiktą pasižiūrėti, klausantis gido aiškinimo. Ūmai išgirstu visai nepažįstamą kalbą. Kol kas ano gido grupė kitame kambaryje. Bet jie muziejų lanko skubėdami. Pro tarpdurį ima veržtis didelė japonų grupė. Jie atidūs. Visą filmoną jų fotografuoja.

Muziejaus kiemelis yra paslaugų užuovėja. Dar vėsu. Be to,

Gedimino pilies vaizdas nuo kalvų. V. Kapočiaus nuotr.

jei ši rezoliucija būtų didelėmis raidėmis išrašyta ir pakabinta redakcijose ir universitetuose.

Šalies vadovas nepritarė žurnalistų teiginiui, jog valdžios pareigūnai atsiriboją nuo žurnalistų: "Seimo rūmuose nuo ryto iki vakaro vyksta spaudos konferencijos, A. Šleževičius kiekvieną dieną ekrane arba radijo eteriye".

Kas turėtų atsistatydinti?

"Turi būti labai akivaizdžiai įrodyta, kad žmogus asmeniškai susikompromitavo piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi", - sakė A. Brazauskas, atsakydamas į klausimą apie priežastis, dėl kurių pareigūnas turėtų atsistatydinti.

Konservatorių pareikštą nepasitikėjimą Vyriausybę A. Brazauskas pavadino "politine kova, kuri šiandien nei Lietuvai, nei jos žmonėms nieko neduoda".

Anot jo, stebukladarių, galinčių per trumpą laiką padaryti ekonominius stebuklus arba susidoroti su korupcija, Lietuvoje nėra. Šiuos pareiškimus A. Brazauskas pavadino atskirų partijų įvaizdžio kūrimo priemonėmis.

Perskaitęs nepasitikėjimo Vyriausybę pareiškimą Prezidentas sakė suvokęs, kad kaltinimo esmė sunkiai apčiuopiama.

Anot jo, pirmiausia turėtų atsistatydinti Seimas, kuris priima įstatymus.

Kreipdamasis į žurnalistus, šalies vadovas ragino pagalvoti apie žmones, galinčius tapti ministrais ar kitais vadovais. "Šulinsys nėra gilus", - teigė A. Brazauskas, vertindamas pretendentų į valdžios postus galimybes.

"Jetstar" - nereikalingas?

Prezidentui buvo priminta, kad jo kabinete yra lankęsi ir abejotinos reputacijos asmenų. O kitą dieną Prezidentūros atstovai atsiuntė raštą, reikalaujantį paneigti spaudoje pasirodžiusį pranešimą. "Pas mane ateina daug žmonių. Pastaruoju metu įdėmiai stebima, su kuo aš bendrauju", - kalbėjo šalies vadovas.

"Lietuvos ryto" paprašytas pakomentuoti savo ryšius su JAV verslininku Simu Velonskiu, Prezidentas atsakė: "Simas Velonskis nėra mano draugas. Jis, kaip ir kiti New Yorke gyvenantys tautiečiai, sukūrė komitetą, kuris rėmė mane Prezidento rinkimų kampanijoje ir padėjo pagaminti ženklelius. Ir kas čia tokio?"

Prezidentas pabrėžė, kad nedalyvavo lėktuvo "Jetstar" pirkimo akcijoje: "Tai - ne mano reikalas, ir aš tuo neužsiimu. Jeigu teisinės institucijos nustatys vieno ar kito pareigūno kaltę ir nusikaltimo požymius, jis turi būti įvertintas. Jokių čia tarpininkavimų nebuvo ir būti negali".

Pridūres, kad jam asmeniškai "Jetstar" nėra reikalingas, A. Brazauskas pasiūlė paskaityti Prezidento įstatymą, kuriame numatomi šalies vadovo atributai - tai du lengvieji automobiliai, butas, vasarnamis, lėktuvas... "Ne aš tai išgalvojau", - sakė šalies vadovas.

Ramunė Sakalauskaitė
(iš L.R.)

daug medžių. O medžiai Ankaroje padeda pasislėpti nuo saulės. Bandau šį tą užsirašyti.

Muziejaus aplinka - aukštas šlaitas - puiki vieta pasižvalgyti po visą Ankaros "tarpekį" - senamiestį ir kitą šlaitą. Gražių vaizdų ieškodami, atsukba ir japonai. Viena japonė panoro nusifotografuoti su manimi. Ji iš Kyoto. Džiaugiasi, kad Azija tokia plati, klausinėja iš kur aš.

- Iš Lietuvos...

- ?!

- Iš Europos, - paaiškinu. Tada ji supranta ir dėkingai palenkia galvą. Turistų pasaulis didelis ir mažas!

Saugomi senovės likučiai

Dviguba siena supa senamiestį ir Tvirtovę Ak Kale - Baltąją Tvirtovę. Tvirtovės sienoje galima skaityti Ankaros istoriją, nes kiekvienas užkariautojas miesto sienas tvirtino, panaudodamas sugriautų pastatų dalis. Užtat sienų mūre kyšo bareljefai, statulų gabalai, kolonų likučiai ir architektūrinės įžymybės.

Ieškau Uls Meydami - Tautos aikštės, nes iš ten žinau kelią į archeologinius senamiečio likučius. Užsuku pasižiūrėti romėnų sporto salės aslos, atstatytų kolonų ir šalia jų padėtų

kapitelių. Ji stačiakampė su plačiomis kolonadomis šonuose. Prie vakarinio šono, atrodo, būta ir plaukimo baseino. Šalia sporto salės - romėnų pirtis. Pirtis įdomesnė už sporto salę. Dar galima matyti pirties rūsius ir neaukštas plytų kolonas, ant kurių rėmėsi kambarių grindys. Pirtis, pastatyta III a. po Kr., apėmė bent dešimt didžiulių kambarių, kur buvo galima išprakaituoti, apsiplauti, atvėsti ir pabendrauti. Romėnų pirtis buvo ir vieta susitikti. Romėnai mokėjo gyventi!

Romėnų pirtis buvo atrasta atsitiktinai tik 1926-aisiais metais, ruošiantis statyti

JULIJA ŠVABAITĖ

ŽIEMOS ERŠKĖTIS

Kiekvienas turim savo angelą

Kiekvienas turim savo angelą,
mano jau senas,
pavargęs,nepakelia sparnų,
nelydi,
nesaugo,

nebudi prie lovos, -

dar buvo kūdikio
veidu,
kai laukė manęs
tūkstantis devyni šimtai
dvidešimt pirmaisiais
gegužio dvidešimt pirmąją
dieną

Alvite

Lietuvių rašytojų draugijos premija už geriausią 1994 m. knygą buvo paskirta Julijai Švabaitei-Gylienei už penktąjį poezijos rinkinį "Žiemos erškėtis". Premija bus įteikta vasario 16-os minėjime 1996 m. vasario 18 d. Pasaulio lietuvių centre, Lemo-nte, IL.

Širdingai sveikiname Autorę ir linkime naujų kūrybinių polėkių.

Jaunystės mano kančios ir sva-jonės!

Tai jūs užlaužėte į viršų man sparnus,

Kai jau nebegaliu sugrįžt žemyn pas žmones:

Aukštų padangių aš - ne žemumų - sūnus!

"Vėlinės"

1649 metais Jėzaus draugija Kaune šalia Rotušės įkūrė ke-turklasę mokyklą. Šią žemę Kaune Jėzaus draugijai dovano-jo tėvai jėzuitai - broliai Alber-tas, Kazimieras ir Petras Kojala-vičiai. 1702 m. mokykla tapo kolegija, o uždraudus Jėzuitų ordiną, mokykla ėmė rūpintis Edukacinė komisija (1773 m.).

Ir štai į tuometinę Kauno aps-krities gimnaziją dėstyti litera-tūros, lotynų kalbos, antikinės istorijos, poetikos, retorikos, ben-drosios gramatikos ir politinės ekonomijos paskiriamas Vilniaus universiteto auklėtinis Adomas Mickevičius. Niekas neįtarė, kad tai būsimasis pasaulinio masto poetas romantikas. Kaunas tuo metu buvo 132 ha ploto miestas su 4 tūkstančiais gyventojų. Na-poleono armijos gerokai nu-siaubtas. Ketverius metus (1819-1823) poetas dirbo ir gyveno se-niausioje Kaune mokykloje. Po-eto būta, matyt, stropaus moky-tojo, bet pats pedagogo darbas jo netraukė: "Koks aš čia būnu liūdnas, piktas, vienu žodžiu - nelaimingas, - šito jūs, sėdėda-mi Vilniuje, niekada nesuprasite Beveik visada grįžtu iš mokyk-los sugniuždytas, tai neklusymo, tai, kas būna dažniau, - mokinių bukumo. Tuščias dar-bas! Krentu į lovą ir guliu keletą valandų apie nieką negalvo-

damas" (Iš 1820 metų sausio 28-osios laiško broliams filoma-tams).

Kaune A. Mickevičius išgyve-no didžiulį sielvartą, ilgus metus maitinusi jo kūrybą, - netikėtai mirė motina, o netrukus ištėkė-jo jo mylimoji Mariė.

Palaužtas skausmo poetas vis tiek daug dirbo, rašė magistro disertaciją, paruošė spaudai pir-mąją savo raštų knygą, sukūrė herojinę poemą "Gražina", kai kurias "Vėlinių" dalis, garsųji poetinio romantizmo manifestą - "Odę jaunystei" ir, žinoma, nemažą pluoštą gamtos ir mei-lės lyrikos. Retrospektyviai žvel-gdami į poeto gyvenimą, šiandi-en galėtume pasakyti, kad ei-lėraštyje "Bičiuliams" išsakoma poeto nuoskauda yra ne tik Kau-no laikotarpio dvasinė charak-teristika, bet ir viso jo gyvenimo skaudi metafora:

Slegia nei kapo rūšys baltos sien-os.

Valandos šliaužė lyg sraigės.

Buvo laimingos, naktys ir dien-os.

Buvo kadaise... ir baigės.

1823 metais spalio 23 d. A. Mickevičius Kaune buvo suim-tas (caro žandarai susekė slapta filomatų draugijos veiklą), įkalin-tas Vilniuje, Bazilijonų vien-uolyne. Po metų išstremtas į Rusi-ją, iš ten draugu padedamas išvy-ko į užsienį, ir tėvynės, ir Kauno daugiau niekada nebematė. 1824 metais rusų valdžia mokyklą uždarė.

Skaudžios istorinės paralelės...

Po 150 metų į savo įkurtąją mokyklą sugrįžo jėzuitai, sugrįžo tik šešiolikai metų (1924-1940).

1940 metais iš jų mokykla vėl atimama... Tačiau politinio ir psichologinio smurto sąlygomis šioje mokykloje ir toliau dirbo daug gražių ir kilnių žmonių. 1955 metais, minint 100-ąsias poeto mirties metines, tuomet-inė Kauno 9-oji vidurinė mokyk-la pavadinama A. Mickevičiaus vardu.

Kiek daug prasmingų tradicijų ir išgyvenimų davė šis vardas - fatališko atsitiktinumo dėka po-etas gimė gruodžio 24-ąją, per Šv. Kūčias.

Laukiant šios šventės, ruošian-tis elegiškam ir trapiam minėji-mo vakarui, galima buvo pasin-erti ne tik į poetines tėvynės meilės gelmes, bet ir į filosofinės lyrikos aukštumas, galima buvo ne tik jausti, bet ir išsakyti metaforų kalba kitokio - lais-vesnio, skaidresnio, tikresnio - gyvenimo ilgesį.

Iš tiesų A. Mickevičiaus poezi-ja tiek egzistenciškai tikra, kad

laikas jai nepavojingas, greičiau,

atvirkščiai, piktam laikui ji

pavojinga:

Ašaros mano kaitrios ir skaidrios
Liejas ant mano vaikystės sva-jonių,

Liejas ant mano jaunystės kla-jonių, -

Ašaros mano kaitrios ir skaidrios
Liejas nūnai ant dienų rūškanų...

"Ašaros mano..."

Mokykloje tą prieškalėdinį poeto gimtadienį skambėdavo Šopeno noktiurnai, degė žvakės, kvėpėjo Kalėdų eglutė... Šventinei vakarienei vienąkart per metus į ją ateidavo ir tie moky-tojai, kurie jau buvo atsisveikinę su mokykla, jau ilsejosi ar dirbo kitur, bet vis ilgėjosi savosios A.

Mickevičiaus mokyklos ben-druomenės.

O už lango tuo metu mokyklą gaubdavo gilus viduržemis - anų laikų realybės metafora...

Ačiū Dievui ir Istorijai, kad ir gyvenimo šukėse galima įžiūrėti tokį skaidrų spindesį. 1991 m. į šią mokyklą trečiąkart įžengė jos kūrėjai ir šeimininkai jėzuitai. Analizuojant jų pedagoginius ir pasaulėjautes principus, pagrįstus I. Lojolos mąstymo sistema, į akis krinta ryški paralelė tarp šių principų - "Ad maiora natus sum" "didesniems dalykams esu gimęs" - ir A. Mickevičiaus poet-inio credo: "Aukštų padangių aš - ne žemumų - sūnus".

Kauno jėzuitų vidurinė mokyk-la pradėjo naują gyvenimą, grindžiamą, kaip mums atrodo, tauriu ir gyvu šiuolaikinės krikščionybės pasaulėvaizdžiu. Tik mes puikiai suprantame, kaip kartais toli nuo realybės gali būti šios šventos romantiškos nuosta-tos, kaip skausminga pačiam iš-gyventi kasdienybės ir idealo sankirtas...

Šių dienų Kauno jėzuitų vi-durinė mokykla vėl grėžiasi į A. Mickevičių. Kuriamas gimnazi-jos muziejus, reikšminga jo dalis bus susijusi su A. Mickevičiaus vardu. Vėl norisi žvakių šviesoje, skambant Šopenui, skaityti poeto eilėraščius, vėl norėtusi ir buvusius, ir esančius mokytojus sukviesti prie bendro stalo, pabūti kartu.

Juk laikas, kaip ir istorija, toks negailėstingas ir dosnus.

Marija BALTUŠKAITĖ

Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Foto archyvas

Vienas iš keliolikos Balzeko muziejaus skyrių yra didžiulis foto archyvas. Jį sudaro nuotraukos nuo XIX amžiaus vidurio iki dabartinių dienų. Jos suskirstytos įvairiomis grupėmis pagal tematiką. Čia ir bendri lietuvių gyvenimą Amerikoje atspindintys vaizdai, ir Lietuvos miestai, žmonės, įvykiai, ir Amerikos bei Lietuvos vyriausybių atstovai. Daug nuotraukų apie Amerikos bei Lietuvos menininkus, nemažai apie dar pirmosios Lietu-vos nepriklausomybės laikotar-pio kariūnus, bažnyčios atstovus bei žymesnius visuomenės vei-kėjus. Ir, žinoma, daugelis nuo-traukų pasakoja apie paties muziejaus veiklą.

Šios nuotraukos į muziejų at-keliauja įvairiais keliais. Daugelį jų žmonės atneša arba atsiunčia paštu, vildamiesi, jog jos pateks į rūpestingas rankas. Muziejaus foto archyvo darbuotojai gautas nuotraukas įvertina ir kataloguo-ja. Kiekvieną reikia pastudijuoti ir tinkamai be klaidų aprašyti. Tai kruopštus, nemaža laiko ati-mantis darbas, tačiau žinome, kad nuotraukos yra vertingi do-kumentai, iš kurių mes spren-džiame apie praeitį, o ateities kartos spręs apie mus, mūsų, lie-tuvių, gyvenimą ir veiklą. Todėl ir dirbama rūpestingai.

Archyvo darbuotojai tikisi, kad visos nuotraukos, kurios kam nors gali pasirodyti nereikalin-gos, bus ne sunaikintos, o atsius-tos į muziejų, kur jomis bus de-ramai pasirūpinta.

Karilė VAITKUTĖ

Lietuvių tautos gol-gotų enciklopedija

Ką tik Lietuvos knygynuose pa-sirodė Lietuvių katalikų mokslo akademijos (LKMA) bei Mokslo ir enciklopedijų leidyklos išleis-ta knyga "Tremties ir kalinimo vietos". Trijų šimtų šešiasdešim-ties puslapių leidinyje enciklo-pediškai pasakojama apie lietu-vių kančias, patirtas įvairiose sovietinės Imperijos kampeliu-ose: Komiijoje, Lenos žiotyse prie Ledjūrio, Igarkos regione Je-nisiejaus žemupyje, Magadane prie Ochotsko jūros, Jakutijoje, prie Amūro upės, Altajuje, Kaz-achstano stepėse, Tadžiki-joje... Knygoje net penkios pratarmės - Eugenijaus Ignatavičiaus, Aldo-nos Juodvalkytės - Suščensk-ienės, Antano Stasiškio, Stanis-lovo Buchavecko ir LKMA Cen-tro valdybos. Kančių geo-grafi-jai iliustruoti leidėjai pridėjo žemėlapi, rodantį buvusios SSSR vietas (o jų apie 900), kur 1940 - 1988 m. kentėjo lietuviai. Kny-goje penki šimtai iliustracijų, daugiausia - nuotraukos. Taip pat pateiktas sąrašas žmonių, atsaki-usių į specialią ankėtą ir tuo būdu padėjusių sudaryti šią knygą - kaltinimą teroru, prievartą, aša-romis ir krauju persunktai, dėkui Viešpačiui nebeegzistuojančiai, imperijai.

Kultūrinis šūpinys
iš visur

- **Chicagos** lietuvių operos choras jau pradėjo repetuoti K. Banaičio operą "Jūratė ir Kasty-tis". Šios operos spektakliai bus ba-landžio 20 ir 21 dienomis Morton aukštesniosios mokyk-los salėje. Dainuos vietiniai solistai ir svečiai iš Lietuvos.

- **Ronald Reagan**, buvusio JAV prezidento, biblioteka, mu-ziejus ir studijų centras įrengta Simi Valley, CA, apie 40 mylių į šiaurės vakarus nuo Los Angeles, CA. Bibliotekos salėje nuo lap-kričio 19 d. stovi 30 kalėdinių eglučių, papuoštų įvairių tauty-bių papuošalais. Lietuvišką eg-lutę papuošė menininkės Vero-nika Polikaitienė, Valė Ruzgienė ir Marija Škėmaitė. Lietuviški šiaudinukai išsiskiria iš kitų.

- **Vydūno fondas**, įsteigtas 1952 m. kovo 23 d. Chicagoje, yra pelno nesiekianti organiza-cija. Aukos atleidžiamos nuo as-meninių mokesčių. Fondas iki šiol stipendijoms, paskoloms, knygų leidimui, konkursų premi-joms išmokėjo \$600,000 sumą.

- **Poeto Bernardo Braz-džionio** pagerbimas ir su-sipažinimas su jo naujai išleista knyga įvyks kovo 10 d. Chicago-je, Jaunimo Centro patalpose.

- **Žinomos** išeivijos daili-ninkės Magdalenos Stankūnie-nės meno albumas šį pavasarį pasirodys Lietuvos knygynuose. Tai jau antroji dailininkės knyga, išleista Lietuvoje.

- **Algirdas Titus Antanaitis** sausio 25 d. vėl vyks į Kauno ir Klaipėdos universitetus dėstyti išeivijos kultūros istorijos. Į Le-montą, IL, jis buvo grįžęs atstoto-goms.

ją ir galiausiai įsikūrė Prancūzi-joje. Jo pirmoji knyga - daktaro disertacija - buvo išleista 1930 m. Ši, kaip ir kitos jo knygos, buvo parašytos prancūzų kalba. "Vakarai atsiskleidžia per vo-kiečių kultūrą, o vokiečių kultūra - per Goethe", - pasak Paryžiaus laikraščio "Liberation", rašė jis jaunystėje Lietuvoje studijuo-damas vokiečių kalbą.

Menininkas istorijos lūžyje

1 Vytautas Kubilius

Per pastarąjį šimtmetį Lietuvoje septynis kartus keitėsi socialinės ir politinės santvarkos. Ar tiek pat kartų privalėjo keistis ir lietuvių kultūra, pereidama iš vienos okupacijos glėbio į kitą? O gal kultūra kalasi aukštyn iš gilesnių sluoksnių negu socialinė žmogaus padėtis ir trumpalaikė politinė sistema? Gal ji tęsia pirmąpradėse būties gelmėse užsimezgsų mąstymą - kas yra žmogaus siela, kur ieškoti Dievo, ką reiškia mirtis, - kurio negali užtrenkti šios dienos bilde-sys?

Tačiau okupuotame krašte kultūra neišvengiamai perima iš valstybės griuvėsių istorinę atmintį, sugeria nebylią pasipriešinimo energiją ir kursto laisvės viltį. Pabaltijo tautoms, netekusioms valstybingumo, kultūra buvo svarbiausias savęs identifikavimo faktorius, pasak A. Lieveno. Tai dilginanti, žadinanti, kurstanti jėga - išlikti savimi, laukti lemiamos valandos, išeiti į Baltijos kelia.

Tautinė valstybė, antrakart prisikėlusį šiame šimtmytyje, keičia kultūros plėtos sąlygas, jos turinį ir tikslus. Ji nebebus spalvota dekoracija, viena iš daugelio, puošianti daugiautautės imperijos fasadinę sieną. Visagalis Maskvos pirštas jau nebrėš vienintelio ir visiems privalomo kelio į pasaulio išganymą per masines deportaci-jas. Vietiniai tarnaičiai nebeįsakinės - kurį spektaklį rodyti, o kurį numarinti, kuriuos autorius publikuoti kasmet, o kurių neįsileisti viešumon (kodėl neatsiprašo už tai, kad atsidėjo 10 metų Mordovi-jos lageriuose?).

Tautos atgimimo metais lietuvių kultūra ištrūko iš partinės ad-ministracijos priežiūros ir cenzūros kilpų. Pradėjo naują savo raidos etapą. Ne nuo nulinio taško, kaip siūlė inirše oratoriai, o plėsdama vidinės laisvės, giluminių nuojautų, formų įvairovės teritoriją, kuri taip sunkiai buvo iškovota po irstančio totalitarizmo padu.

Iš tos teritorijos turėjo būti išvalytos okupacijos meto apnašos: klasinio antagonizmo, kaip kovos tarp gėrio ir blogio samprata, neklystančių pusdievių - partijos vadovų mitologema, falsifikuotos istorijos dogmos (nepriklausoma Lietuva - fašistinė diktatūra, sovi-etinės valdžios įvedimas - globalinis istorijos proceso dėsnis). Nebūtin nuslinko ištisas literatūros klotas. Tos knygos tebestovi mūsų bibliotekose (Vokietijoje jas išgrūdo į popieriaus fabrikus). Bet kas bekilos gelžbetonines revoliucinių epopėjų plytas, kas besizavės sribų žygdarbiais, kas bestudijuos akademines socialistinio realiz-mo studijas? Tai mirusios knygos, kurias derėtų įrašyti į okupacijos nuostolius, kaip ir užterštą aerodromo dirvožemį ir suniokotus karinių poligonų miškus.

Laikas nubrėžė griežtą cenzūros liniją: vieną kultūros plotą - nualintą ir bevaisį - išbraukdamas iš balanso, o kitą pasilikdamas naujai sėjai. Tai ir slogus reginys: tu dar vaikštai oria klasiko eiseną, o tavo veikalus nematoma konvejerio juosta jau išneša "anapus ribos". Nebėra nė žymės, kur stovėjo tavo paminklas "revoliucijos vadui", sutrumpintas "dainuojančios revoliucijos" metu. Jokiam repertuare neliko tavo oratorijos "didžiojo Spalio" garbei. Koks kino teatras berodys tavo komediją apie niekingus "buržuazinės Lietu-vos" laikus? Bandal teisintis: tokie tada buvo mano įsitikinimai. Ar iš tiesų įsitikinimai, o ne maskuojantis apsiautalas, kad išliktum kruvino teroro krušoje? Tėvas - lageryje, o tu rašai komjaunuoliškus eilėraščius. Tokia kaina tegalėjai išpirkti literatūrinio debiuto teisę. Dabar su kartėliu atsidūsti: visi mes okupacinio režimo aukos - ir 1941 m. birželio tremtiniai, ir lietuviai kareivėliai Afganistane, ir mes, kultūros žmonės, uždaryti komunistinės ideologijos aptvare, stropiai prižiūrimi ir periodiškai nuplakami (partijos suvažiavimų garbei).

Tačiau "okupacinio režimo aukos", paragintos ir pamalonintos, aktyviai padėjo savo kūriniais įteisinti okupacinį režimą kaip pačia

humanitariškiausią santvarką ir sovietizuoti Lietuvos žmonių sa-monę. Kas prisiims atsakomybę?

Tu nepasirašinėjai deportacijos direktyvų, kaip V. Ąacis ar A. Gudaitis-Guzevičius, bet tu visa vaizdingo žodžio jėga įtikinėjai, kad veža buvusius ministrus, o buožė yra siurbėlė, kurią reikia sutrypti. Tu nedaužei automato buože valstiečio galvos, o tik švelniai įkalbinėjai savo eilėraščiais ir apsakymais - stok į kolūkį, ir būsi visko pertekęs. Tu neuždarinėjai bažnyčių ir nedeginai Kryžių kalno, o tik įkvėptai dainavai, vaikščiodamas Nidos pajūriu, apie tėvynės grožį ir laisvę (tos laisvės čia tebuvo 800 metrų ruoželis, kas vakarą pasieniečių nuakėjamas).

Kas gali duoti išrišimą už konformistinės kultūros nuodėmės? "Totalitarinis okupacinis režimas nekolaborantų nepripažįsta", - sako V. Trumpa.

Tad belieka dvi išeitys. Arba prisipažinti: esi sovietinės kultūros reliktas, niekam nebereikalinga buvusio laiko nuolauža, kuriai reikia kuo greičiau dingti už horizonto kartu su savo mirusiais kūriniais (šitaip 1993 m. dingo be žinios T. Rostovaitė). Arba piktai sutrypti savo senąjį, baikštųjį aš, išsinerti iš prievarta įkaltų mąsty-mo kiautų, graibytis naujų pasaulio regėjimo taškų, ieškoti savyje dar nežinomų galimybių.

Atgimimo metais lūžio akimirka perskrodė ir supurtė daugelį egzistencijų. Maždaug 200 000 partinių bilietų buvo nusviesta atgal į subliūškusius partijos komitetų seifus. Su panieka nutrenkti sovietiniai medaliai ir garbės raštai prie Aukščiausios Tarybos barikadų. Net aukštas saugumo pareigūnas, gėdinamas sūnaus, rašo atgailos testamentą, atsisakydamas tarnybos. Lietuva masiškai eina velykinės išpažinties: kas aš buvau, kuo nusidėjau savo tautai, ką man toliau daryti. "Be išpažinties neįmanoma atgimti", - aiškino A. Patackas.

Menininko niekas nevertė viešai perkratyti savo sąžinės. Niekas nestovėjo su kuoka rankoje (kaip K. Preikšas 1946 m.), reikalau-damas: skubiai persiimk naują ideologiją, arba tave nutildysime. Ar gali ištrykšti autentiška kūryba iš prisitaikančios ir save laužančios asmenybės? Kodėl kūrėjas turi nuolat perprojektuoti save pagal pasikeitusias laiko koordinates, o ne būti "sau žmogumi"? Ar po smarkių sūpuoklių (pirma į kaire, paskui į dešinę) dar liks Lietuvoje "nepriklausomos laikysenos žmonių"? O gal menininkas iš prigim-ties yra artistas, kuriam įprasta kaitalioti kaukes ir prisiimti vis naujus vaidmenis, kuriam visai nebūtina jaustis tam tikrų principų ir tiesų riteriu?

Tačiau kodėl daugybę "socialistinio bloko" rašytojų dabar graužia maudžiantis nereikalingumo jausmas: esi išmestas iš vežimo, o traukinys ėjo ir nuėjo?.. Mažiausiai dvi sovietinio laikotarpio rašytojų kartos šiandien išgyvena "buvusių rašytojų" kompleksą, pasak latvių poetės M. Zalītės. Didžiuliai mažos tautos kūrybinės energijos kiekiai buvo iššvaistyti perniek. Okupacija - ne vien išorinis krašto niokojimas (vienkiemių likimas!), bet ir vidinis savęs naikinimas.

Pereinant Lietuvai iš sovietinio totalitarizmo į demokratiją, lūžio situacija tapo esmine lietuvių kultūros žmonių situacija.

2 Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, J. Žlabys, buvęs keturvėjinin-kas ir ilgametis sovietinių lagerių kalnins, kreipėsi į plunksnos brolius testamentiniu priesaku: "Neužmiršk, kad jūs visi turit dirbti Nepriklausomai Lietuvai. Negalvokit tik apie savo interesus, bet gyvenkit savo kraštui". V. Katilius, principingas meno au-tonomijos gynėjas nuo prieškario laikų, pareiškė, kad šiuo metu, kaip ir "Aušros" laikais, kultūros "depolitizacija neįmanoma". Mes

Lietuvos dainininkai Metropolitan Operoje

1995 m. Naujųjų Metų iš-vakarėse iš Avery Fisher Hall, Lincoln Centre, New Yorke, per televizijos 13-tą kanalą, transli-uojamoje "Richard Tucker Gala" dalyvavo lietuvis Sergejus Lari-nas. Larinas yra Lietuvos aka-deminio operos teatro solistas bei Virgilijaus Noreikos moki-nys. 1995 - 1996 sezone jis su kitu akademinio operos ir bale-to teatro solistu Abram Grigori-an dainuoja Metropolitan Oper-oje, New Yorke.

Audriaus Naujokaičio paroda New Yorke

Jauno lietuvio dailininko Au-driaus Naujokaičio darbų paro-da (nuo sausio 2 d. iki sausio 27 d.) bus trečiąja paroda Court-house Gallery, New Yorke - tai naujausias įnašas Lower Man-hattan meno pasauliui. Kitos parodos numatytos šiam se-zonui: legendinio režisieriaus Kenneth Anger nuo sausio 30 d. iki kovo 2 d. ir "photo verite" paroda, pristatanti publikai Ric-ky Leacock "cinema verite" pra-dininko darbus.

Audrius Naujokaitis, prieš įsi-kurdamas Brooklyne, NY, yra surengęs penkias asmenines pa-rodas ir dalyvavęs daugelyje gru-pinių parodų Lietuvoje, Vengri-joje, Portugalijoje, Rusijoje ir Danijoje.

Parodoje bus galima pamatyti A. Naujokaičio fotografijos dar-bų seriją "1001 naktų", prie ku-rios jis yra dirbęs daugelį metų.

Prie kompozitoriaus Stasio Šimkaus kapo Kaune. Iš kairės: K. Kaveckas, V. Laurušas ir S. Šimkaus dukrė.

Vikt. Gulmano nuotrauka

Muzikui Konradui Kaveckui - 90 metų

1995 m. gruodžio 2 d. dirigentui ir kompozitoriui Konradui Kaveckui sukako 90 metų. Nepaisant to, Kaveckas yra kupinas naujų kūrybinių sumanymų. Šia proga pluoštelis prisiminimų.

Dar tarpukario metais Kaune, kai nė negalvojau tapti muzikantu, pamačiau skelbimą, kad iš studijų Paryžiuje sugrįžęs Kaveckas koncertuos vargonais Kauno konservatorijoje Maironio gatvėj. Vargonų dar iš arti nebuvau turėjęs progos matyti, tad su mokslo draugu Julium Kaupu nutarėm nueiti į šį koncertą. Nuostabiai nuskambėjo Bacho, Buxtehude, Handelio ir kitų kūryba vargo-nams, šiam muzikos instrumentų karaliui. Tik tada pamačiau, kad reikia groti ne tik rankom, bet ir kojom stiprokai pasidarbuoti, ypač atliekant bosų partiją.

Gera menu Kavecko vadovaujamo studentų VDU choro pasiro-dymus, dainų šventes. Neužmirštama jo interpretuota Juozo Nau-jalio daina "Lietuva brangi", neoficialus Lietuvos himnas okupaciniais metais. Kiek man teko girdėti Kavecko kūrybos, jis nesivaikė modernių srovių. Jo dainos pasižymi švelnumu, nuotaikingumu.

Asmeniškai su Kavecku susipažinau 1979 m. Marijampolėj, švenčiant kompozitoriaus Jono Bendoriaus 90-ąsias gimimo me-tines. Ten plačiau kalbėjau apie šio kompozitoriaus jaunystės laiko-tarpį, kuris iki tų metų nebuvo išsamiau nagrinėtas. Veteranai muzikai Kaveckas, Kazlauskas ir Nabažas papildė savo pranešimais. Ir dabar, kai juos susitinku Vilniuje ar iš jų gaunu laiškų, dažnas klausimas, kaip reikalai su Bendoriana, ar rašau toliau, ar padėjau į archyvą. Tenka diplomatiškai suktis, nors didesnę dalį jau esu parašęs.

Marijampolėj Kaveką tekdavo dažnokai pamatyti. Jis diriguoda-vo dainų šventėms, duodavo patarimų chorvedžiams. Laisvalaikį pasikalbėdavom. Mielas maestro turėjo ką papasakoti, žodžių kišenėj neslėpdavo. Ypač šiltai atsiliepdamo apie Juozą Naujalį, net knygą apie jį buvo parašęs.

Kaveckas nesėdi užsidaręs tarp keturių sienų. Daug laiko atima pedagoginis darbas muzikos akademijoje, jau nekalbant apie kūrybą. Ar galima pamiršti tokias nuostabias dainas, kaip "Susitikt tave norėčiau vėlei", "Na, tai kas", "Vilnių žydi liepos" ir t. t. Yra parašęs ir stambesnių kūrinių chorui su orkestru. Tai oratorija "Metai" "pagal Donelaitį", kantata "Šv. Kazimieras" "solistams, chorui ir vargonams" ir kt.

Palinkėkime Konradui Kaveckui ilgiausių metų, geros sveikatos, žemaitiško užsispyrimo - lai jis parašo dar ne vieną kūrinių chorui ar solistams.

Viktoras GULMANAS

Maironio "Pavasario balsų" 100-mečiui

Maironis jaunystėje

Maironio stebuklingas žodis

I mūsų literatūrą Maironis atė-jo savo stebuklingu, tarsi iš mar-muro nukaltu ir nugludintu žo-džiu, teigęs Lietuvos didybę, kie-kvienos vietovės nepaprastybę, skausmą dėl tautos ir šalies var-gų.

1895 metais išėjęs "Pavasario bals

Europos lietuviškųjų studijų savaitė

Tokios Savaitės vyksta kasmet nuo 1954 m. įvairiose Europos šalyse, dažniausiai Vokietijoje. Studijų užuomazga buvo Lietuvių fronto bičiulių konferencija Tübingene 1953 m., kurioje prof. Antanas Maceina skaitė paskaitą "Rezistencija prieš tremties dvasią". Studijų savaitėse nuolat dalyvaudavo garsūs išeivijos kultūrininkai: Antanas Maceina, Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis ir daugelis kitų. Rekordinį skaičių - 32 paskaitas - per Studijų savaites skaitė dr. Kajetonas Čeginskas. Nuo 1989 m. Savaitėse dalyvauja žmonės iš Lietuvos. Tais metais Studijos vyko Švedijoje, Gotlande, ir Lietuvos nepriklausomybės reikalaujantį memorandumą pasirašė Vytautas Landsbergis, Antanas Terleckas, Justas Paleckis ir kiti skirtingų politinių pažiūrų žmonės. 42-oji Europos lietuviškųjų studijų savaitė šiemet vyko Romuvoje, Vasario 16-os gimnazijoje.

Dalyviai pradėjo rinktis jos atidarymo išvakarėse - liepos 30 d. Vakare Vasario 16 gimnazijos valgyklos salėje įvyko susipažinimo vakaras. Susirinko apie 40 ankstyvųjų svečių. Rengėja Alina Griniene supažindino su kiekvienu, draugiški pokalbiai prie stiklo vyno truko keletą valandų.

Oficialus Savaitės atidarymas buvo pirmadienį, liepos 31 d. rytą. Rengėjų vardu visus pasveikino Darius Kuolys, apgailestaudamas, kad trūksta pagrindinio rengėjo Vinco Natkevičiaus, kuris dėl negalavimo negali dalyvauti. Perdavė Vytauto Lansbergio, Juozo Tumelio ir kitų sveikinimus iš Vilniaus. Raštu sveikinimus atsiuntė P. Varkala iš Anglijos, dr. Pečiulionytė iš Šveicarijos, Valteris Banaitis iš Vokietijos ir kt. Buvo pristatytas Lietuvos partizanų atstovas Čeponis iš Panevėžio. Sveikinimo žodį tarė ir šeimininkas Andrius Šmitas.

Pirmasis prelegentas Vincas Bartusevičius iš Wittlichio (Vokietija), skaitė paskaitą "50 metų didžiajam lietuvių egzodui ir kas toliau". Išsamiai ir detaliai jis nagrinėjo išeivijos ir Lietuvos santykius. Pabrėžė, kad, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, išeivijos padėtis iš esmės pasikeitė, tačiau daugelis Lietuvių bendruomenėje linke galvoti, jog santykiai su Lietuva liko kokie buvę. Bartusevičius kritiškai vertino veikiančią Lietuvos pilietybės įstatymą ir apskritai valdžios nusistatymą išeivijos atžvilgiu. Prelegentas palietė naujųjų emigrantų problema: naujieji emigrantai iš Lietuvos teieskos ekonominės naudos. Bartusevičius pavadino juos duoneliautojais, su kuriais 1944 m. išeiviai neranda bendros kalbos.

Po pranešimo įsiliepsnotusioje diskusijoje kritiškai vertinta ir Vytauto Landsbergio bei Algirdo Brazausko politika išeivių atžvilgiu. Antanas Sabalis iš New Yorko pastebėjo, kad Amerikos lietuviai labai nevienodai žiūri į Landsbergį. Jo žodžiais, Landsbergis yra New Yorko lietuvių herojus, tautiečiai Kanadoje guldo už jį galvą, bet Chicagos kolonija nemėgsta jo už tai, kad prarado valdžią. Kita vertus, anot Sabalio, Brazausko nemėgsta visi ir eina į susitikimus vien iš mandagumo, kad Lietuvos prezidentas nesėdėtų salėje vienas.

Vakarę prof. Viktorija Daujotytė prieš savo paskaitą tarė keletą pagarbos žodžių tragiškai žuvusio poeto Vaidoto Daunio, ne kartą dalyvavusio Lietuviškose studijų savaitėse, atminimui. V. Daujotytė savo paskaitą pavadino "Lietuvos moteris - tarp virtuvės ir partijos".

Lietuvos moterų partija yra susijusi su gana aktyviu visuomeniniu moterų judėjimu, su ta jo dalimi, kuri domisi politika ir moterų dalyvavimu joje. Didžiosios Lietuvos partijos turi atskiras moterų kolegijas, sekcijas, sąjungas. Tas lyg ir rodytų, kad moterų problematika pripažįstama. Arba, kad jos nesprendžia bendrų partijos klausimų. Arba galbūt sprendžia kitaip. Dalis visuomenėje veikiančių moterų patenkinama aktualia labdarybe arba telkiasi į organizacijas pagal interesus, pasaulėžiūrą, padėtį (ūkinių, katalikų, našių sambūriai). Dalis, jei leidžia vyro uždarbis, renkasi virtuvę.

Iš kur atsiranda įtampa tarp virtuvės ir partijos? Iš bendro blogos Lietuvos padėties suvokimo, iš sunkios moters padėties (tarp moterų daugiausia bedarbių, jų nėra arba tik vienetai aukštosiose valdymo struktūrose, nėra moterų vyriausybėje, moterį nepakankamai gina įstatymai).

Moterų partijos idėją iškėlė Dalia Teišerskytė, verslininkė ir poetė. Partija įkurta 1995 m. vasario 25 d. steigiamajame suvažiavime, pirmininke išrinkta K. Prunskienė. Gana sparčiai partijos grupės kuriasi rajonuose. Kaip ir daugelyje partijų jaučiama įtampa tarp vadovų. Pagal siekius orientuodamasi į centrą, akcentuodama moterų, vaikų, šeimos socialinius klausimus, partija galėtų teigiamai paveikti Lietuvos padėtį. Lietuvos moterų savimonė nėra aukšta (moters dažnai apie save mąsto blogiau negu vyrai), tad būtinas jų aktyvinimas, politinis ugdymas, kad jos galėtų dalyvauti bendroje konkurencinėje politinėje kovoje. Tikriausiai tai bus pereinamojo laiko partija, nes lyties dominanti lengviau derinasi su visuomeniniu judėjimu negu su politiniais siekiais.

Paskaitoje buvo pateikta nemažai statistinių duomenų, aptariančių dabartinę Lietuvos moterų padėtį. Paskaita dedikuota Alinai Grinienei, savo veikla jungiančiai nevirtuvišką virtuvę ir nepartišką partiją.

Antrą ELStS dieną rytiniame posėdyje kun. Jonas Dėdinas perskaitė ir komentavo sunegalavusio pagrindinio studijų organizatoriaus Vinco Natkevičiaus paskaitą "Žvilgsnis į Juozo Girmiaus filosofiją". Pranešime apžvelgta Girmiaus biografija; teigiama, kad kaip filosofas jis subrendo jau Amerikoje. Natkevičius prikišo lietuvių išeivių organizacijoms, kad jos nepasirūpino sudaryti sąlygų filosofo kūrybiniam darbui ir alino mažais darbais, kuriuos galėjo atlikti ir ne tokie gabūs.

Veikalų apžvalgoje ypatingas dėmesys skirtas knygai "Žmogus be Dievo" ir Girmiaus pastangoms megsti dialogą su ateistais bei liberalais. Tačiau, Natkevičiaus nuomone, Girmius supratęs liberalizmą siaurai, todėl jo atžvilgiu buvęs tolerantiškas. Tuo tarpu liberalizmas nesąs toks geras, kai kurios istorinės jo formos esančios smerktinos. Ketvirtoje pranešimo dalyje Vincas Natkevičius bandė klasifikuoti egzistencializmo pasekėjus lietuviškoje filosofijoje ir rasti joje J. Girmiaus vietą.

Tą pačią dieną vakariniame posėdyje pranešimą skaitė dailininkas ir Lietuvos radijo "Mažosios studijos" vadovas Vaidotas Žukas "Kodėl Lietuvos kultūrininkai bijo Bažnyčios"? Pranešėjas teigė, jog anksčiau Bažnyčia mėgdavo pareikšti savo virškultūriškumą, mėgo nurodinėti menininkams, tačiau po II Vatikano susirinkimo Bažnyčia paleidusi kultūrą ir ją kuriantį žmogų. Dabar Bažnyčia veikia kultūros žmogų, auklėdama jo vidinę laisvę. Prelegentas teigė, kad, norėdamas daryti išganingą įtaką kultūrai, Bažnyčia

privalo išmokyti jos dėsnių. Nemokėdama kultūros kalbos, Bažnyčia, prelegento nuomone, pasmerkta neatlikti pagrindinės misijos pasaulyje - skleisti Gerosios naujienos. Jis pastebėjo, kad okupuotoje Lietuvoje tik vienas kitas inteligentas dalyvavo religiniame po-grindyje ir pasipriešinė. Dauguma buvo priversti nusizengti sąžinei arba ieškoti nereliginių Dievo surogatų. Inteligento - prisi-taikėlio pavyzdžių prelegentas nurodė Justiną Marcinkevičių, kurio eilės tinka ir Bažnyčiai, ir ateizmo muziejui.

Laisvoje Lietuvoje Bažnyčiai angažuotų kultūrininkų nepadaugėjo. Anot Žuko, didele dalimi dėl to kalta pati Lietuvos Bažnyčia. Inteligentus atstumia trivialumas Bažnyčioje - "dirbtinai tartas žodis, atsainus dvasininko bendravimas, banalūs paveikslai ar skulptūros, lėkšta muzika ar giedojimas, kartais viskas vienu metu". Pranešėjas tvirtino, kad bendradarbiavimai tarp bažnyčios hierar-chų ir kultūrininkų labai menkas, kultūrininkų talkos Bažnyčiai pasiūlymai nesulaukia atsakymo. Tuo tarpu statomos elementaraus skonio reikalavimų neatitinkančios bažnyčios ir "nesąmoningai, bei esmingai naikinamos mūsų žmonių dvasinės pajautos, iškreipiamas meninis skonis, sugadinamas peizažas, pagaliau iškreipia-mas bažnyčios, kaip Dievo namų, teologinis suvokimas". Baig-damas Vaidotas Žukas pakvietė kultūrininkus nebebijoti atsigręžti į Bažnyčią ir išieškoti tikėjamą būsimą religijos, kultūros ir valstybės sąjungą Lietuvoje.

Diskusijose V. Daujotytė priminė nuomonę, kad J. Marcinkevičiaus kūryba išreiškia giliuosius lietuvių religinės pasaulėjautos dalykus, ir klausė, ar ne dėl to šio poeto žodžiai tinka altoriui. Tačiau grafikas Žibuntas Mikšys iš Paryžiaus pastebėjo, kad Marcinkevičiaus is-torinės dramos yra iš esmės antireliginės. Savo nuomonę Mikšys grindė, nurodydamas Marcinkevičiaus sukurta vyskupo Masalskio paveikslą, protestantų kunigo Mažvydo įprotį velniuotis to paties vardo dramoje.

Kun. J. Dėdinas priminė, jog menas pats savaime išganymo neteikia - Bažnyčios likimas priklauso ne vien nuo pastatų buvimo ar išvaizdos, ir kvietė naujomis religinio bendravimo formomis stiprinti gyvąją Bažnyčią. Nors pranešime minėtas tik epizodiškai, diskusijose iškilo valstybės ir Bažnyčios santykių klausimas. V. Žukas kalbėjo apie būtinybę dėl sunkios padėties iš dalies apriboti demokratiją. Plėtodamas savo mintį apie religijos, kultūros ir val-stybės sąjungą, V. Žukas vaisingo Bažnyčios ir valstybės bendradar-bavimo pavyzdžių nurodė Čilės Bažnyčios bendradarbiavimą su Pinočetu. Pastarasis pavyzdys sukėlė šokių tokių auditorijos suju-dimą. Darius Kuolys paragino Bažnyčios ir valstybės santykius derinti ne iš jėgos pozicijų, bet per dialogą ir priminė, kaip ilgais ir atkakliais svarstymais buvo pasiektas kompromisas dėl tikybos dėstymo mokyklose.

Trečiądienį, rugpjūčio 2 d. ryto posėdyje inžinierius iš New Yorko, aktyvus visuomenininkas, buvęs VLIKo tarybos narys Antanas Sabalis skaitė paskaitą "Vytautas Vaitiekūnas ir jo palikimas". Paskaitininkas labai gyvai ir su didele simpatija pristatė Lietuvoje mažai žinomą išeivių visuomenininką bei kultūrininką Vytautą Vaitiekūną, vieną iš 1941 m. birželio sukilimo organizatorių, anti-nacinės rezistencijos dalyvių. Karo pabaigoje gestapininkai Vaitiekūną suėmė ir įkalino Bayreuto kalėjime. Prelegentas teigė, kad rinkinys "I pilnutinę demokratiją" atsirado daugiausia Vaitiekū-no dėka. Jis parinko, suredagavo iki tol buvusius atskirus tekstus. Jis taip pat buvo vienas iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės kūrėjų ir šios organizacijos statuto autorius. Pagyvenęs Amerikoje 35 metus, Vaitiekūnas 1984 m. mirė.

Tos pačios dienos vakariniame posėdyje grafikas iš Paryžiaus Žibundas Mikšys skaitė pranešimą "Oskaras Milašius iš gimtosios padangės bežiūrint". Prelegentas apgailestavo, kad Lietuvoje kiekvie-ną iškilią asmenybę apirnika neišmanėlių ir šarlatanų spiečius. Pirmasis, iš kurio mėgo pelnytis kiti, buvęs Čiurlionis, o dabar - Oskaras Milašius. Pasak pranešėjo, apskritai sunku suprasti, kodėl Milašius yra madingas ir populiarus Lietuvoje. Dar sunkiau paaiški-namas klaidingas lietuvių įsitikinimas, jog prancūzai alpsta dėl Milašiaus. Anot Mikšio, tai rodo, jog Lietuva tebėra mitų ir legendų kraštas. Norint suprasti Milašių reikia labai gerai mokėti prancūzų kalbą, o lietuviai remiasi vien prastais vertimais. Lietuviškai mi-lašistikai būdingas perdėtas dėmesys vėlyvojo Milašiaus misticiz-mui. Lietuvių tyrinėtojas dažniausiai nesuprantamas ir svecitams Milašiaus aristokratizmas. Lietuviškos publikacijos be skrupulų ban-do aiškinti tas poeto - aristokrato puses, kurių Vakarų mokslininkai net nebando liesti.

Ž. Mikšys atskirai nagrinėjo Laimono Tapino knygą "7 vienvėdis Paryžiuje" ir Milašiui skirtą "Naujosios Romuvos" numerį. Prelegento nuomone, Tapinas nepakankamai gerai moka prancūzų kalbą, o jo lietuvių kalba skurdi. Autorius atsainiai elgiasi su dokumentais, o Milašiaus aristokratizmas Tapinui esąs neįkandamas. "Naujojoje Romuvoje" išspausdintas Linos Naujokaitienės ir Aleksandro Šar-donje publikacijos esančios mėgėjiškas žavėjimasis mistika ir al-chemija Milašiaus kūryboje, o tikrasis vertingasis Milašius liekas nuošalyje. Vienpusiškumas, dalykinės klaidos ir itin blogi poeto tekstų vertimai daro "Naujosios Romuvos" publikacijas beprasme-mis.

Prelegentas teigė, kad vienintelis vertingas lietuviškas rašinys apie Milašių yra Algirdo Patacko straipsnis "Oskaras Milašius. Trys gyvenimai". Algio Galinio slapyvardžiu pasirašytas straipsnis buvo išspausdintas pogrindžio leidinyje "Pastogė" aštuntojo dešimtmečio pabaigoje.

Ketvirtadienį ryto posėdyje poetas Marcelijus Martinaitis pers-kaitė pranešimą "Postalininis kultūrinis gyvenimas Lietuvoje". Jis teigė, kad per vadinamąjį atlydį prasidėjo trečioji lietuvių tremtis. Pirmąją poetas laiko 1944 m. egzodą ir Vakarus, antrąją - deportaci-jas į Sibirą. Per trečiąją tremtį dėl dirbtinai naikinamo kaimo iš vietos pajudėjęs didžioji Lietuvos žmonių dalis. Pakeitę gyvena-mąsias vietas, žmonės prarado pastovią dorovinę ir informacinę erdvę. Pacitavęs kaimo žmogaus žodžius "Gal dabar duos gyventi"?, prelegentas kalbėjo, kad per atlydį pamažu davė rašyti, tapyti, reikšti mintis. Tačiau fininė priverjartą pakeitė dorovinis teroras. Pasak Martinaičio, dorovinis teroras pasirodė esąs veiksmingesnis ir pavojingesnis Lietuvai negu atviras smurtas. Daug žmonių, tarp jų inteligentų, buvo įbauginti ir papirkti. Kita vertus, didžioji dalis pastarųjų dviejų dešimtmečių lietuvių literatūros buvusi netary-binė. Pratešdamas diskusiją, poetas užstojo Marcinkevičių.

(pabaiga sekan. numeryje)

Sportas

Virgis Žuromskas išrink-tas geriausiuoju

Chicagos "Lituanicos" futbolo komandos žaidėju, kuris taip pat atstovauja St. Xavier universite-to futbolo ("soccer") rinktinei. Virgis Žuromskas jau antri me-tai išsiskiria kolegijų pirmeny-bėse. Jis vėl buvo išrinktas Chi-cagos ir apylinkės kolegijų ir universitetų lygos geriausiu žaidėju ("Player of the Year"). Jo nuotrauką ir aprašymą apie jį įsidėjo Chicagos tolimesniųjų pietinių priemiesčių laikraštis "Regional News". Ten cituojamas St. Xavier rinktinės trenerio teigi

Skaitytųjų laišakai

Gerbiameji,
1995.XI.26 dieną Bostone lankėsi Lietuvos konsulas p. Anusas. Jis pažadėjo, kad "Darbininke" bus smulkiai išdėstytos visos taisyklės, dokumentai ir nuotraukos reikalingos atstatyti Lietuvos pilietybę. "Darbininke" yra buvę parašyta kas pagal dabartinį naują įstatymą gali gauti pilietybę, bet nebuvo nurodyta, kaip ją gauti. Kadangi Anusas gyvena Jūsų apylinkėje, tai gal susisiektumėte su juo, gautumėme informaciją ir paskelbtumėte savo laikraštyje.
Su pagarba,
Jonas Vasys

Gerbiameji,
Taip greit artėjant visam būriui Didžiųjų Švenčių, griausius linkėjimus siunčiame Jums, kurie savo įdėtu darbu į "Darbininko" pusapius pajvairinate mūsų savaites. Išvermės. Išvermės ir geros sekmės dar daugelį metų!
Tarp kitko grožėjaisi Kapočiaus Anykščių bažnyčios nuotrauka Nr. 45. Aš augau trečiame name nuo bažnyčios. Joje krikštytas, sutvirtintas ir jos bokštai skersai išilgai išlaipioti.

Kęstutis Laskauskas
"Lithuanian Melody Time"
radijo programos vedėjas

Gerbiameji,
Didžiosios Britanijos lietuviška bendruomenė žengia į 1996 metus paskendusi nelaimėse. Pirmasis smūgis - sustabdomas vienintelis Europoje išeinantis savaitraštis "Europos lietuvis", savo gyvenimą užbaigiantis 1996 metų sausio 1 dieną.
Antrasis, labai netikėtas smūgis - Lietuvių Namų - 1 - 2 Ladbroke Gardens, Londone pardavimas. Taip D. Britanijos lietuviai lieka be savo laikraščio, kuris buvo vienintelis informacijos teikėjas ir be savo namų Londone.

Kas kaltas? Turbūt nelabai išmintingai buvo prieš keliolika metų sudarytos organizacinės struktūros, kurios užsimojo kas už ką atsakingas.

S. Kasparas

Apie Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo pakeitimą ir papildymus

1995 m. spalio 3 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos įstatymas "Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo pakeitimo ir papildymo". Mūsų tautiečiams bene aktualiausias yra naujai išdėstytas Pilietybės įstatymo 1 straipsnis. Pagal jį **Lietuvos Respublikos piliečiai yra:**

- 1) asmenys, iki 1940 m. birželio 15 d. turėję Lietuvos pilietybę, ir jų vaikai (jeigu šie asmenys ar jų vaikai nerepatrijavo iš Lietuvos);
- 2) asmenų, turėjusių Lietuvos pilietybę iki 1940 m. birželio 15 d., vaikaičiai, jeigu jie neigijo kitos valstybės pilietybės;
- 3) asmenys, 1919 m. sausio 9 d. - 1940 m. birželio 15 d. nuolat gyvenę dabartinėje Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat jų vaikai ir vaikaičiai, jeigu jie Pilietybės įstatymo įsigaliojimo dieną nuolat gyveno ir šiuo metu gyvena Lietuvoje ir nėra kitos valstybės piliečiai;
- 4) lietuvių kilmės asmenys, gyvenantys kitose valstybėse, jeigu jie išvyko iš Lietuvos teritorijos iki 1918 m. vasario 16 d. ir neigijo kitos valstybės pilietybės;
- 5) asmenys, iki 1991 m. lapkričio 4 d. igiję Lietuvos Respublikos pilietybę pagal Pilietybės įstatymą, galiojusį iki Pilietybės įstatymo priėmimo 1991 m. gruodžio 5 dieną;
- 6) kiti asmenys, kurie igijo Lietuvos Respublikos pilietybę pagal Pilietybės įstatymą.

Asmenims, nurodytiems šio straipsnio pirmosios dalies 1 punkte, jų pageidavimu išduodami Lietuvos Respublikos piliečio pasai arba pagal šio įstatymo 17 straipsnį teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantys dokumentai.

Lietuvos Respublikos pilietis vienu metu negali būti kitos valstybės pilietis, išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus".

Minėtame Pilietybės įstatymo 17 straipsnyje sako, kad **teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę neterminuotai išsaugoma:**

- 1) asmenims, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusiems Lietuvos pilietybę, ir jų vaikams (jei šie asmenys ar jų vaikai nerepatrijavo iš Lietuvos);
- 2) lietuvių kilmės asmenims, gyvenantiems kitose valstybėse. Lietuvių kilmės asmeniu laikomas asmuo, kurio tėvai ar seneliai arba vienas iš tėvų ar senelių yra lietuviai ir pats asmuo pripažįsta, kad laiko save lietuviu.

Asmenims, kuriems išsaugoma teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę, pagal jų prašymą išduodami šią teisę patvirtinantys dokumentai.

Šie asmenys su savo šeimos nariais gali atvykti į Lietuvos Respubliką be vizų, gyventi Lietuvoje netaikant jiems Imigracijos įstatymo reikalavimų bei iš jos išvykti. Įstatymai gali nustatyti ir kitas šių asmenų teises.

Asmenys, nurodyti šio straipsnio pirmosios dalies 1 punkte, teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę įgyvendina pagal šio įstatymo 1 straipsnį.

Asmenys, nurodyti šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkte, teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę įgyvendina, kai atsisako turimos kitos valstybės pilietybės ir grįžta nuolat gyventi į Lietuvą".

Pilietybės įstatymo 23 straipsnis papildytas taip:

"Lietuvos Respublikos pilietis, gavęs kitos valstybės piliečio pasą arba kitą tos valstybės pilietybę patvirtinantį dokumentą po to,

kai jam buvo išduoti Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentai, privalo per 30 dienų raštu pranešti apie tai gyvenamosios vietos Lietuvoje (miesto, rajono) migracijos tarnybai arba Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, arba Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos užsienyje.

Lietuvos Respublikos pilietybės igijimas pripažįstamas negaliojančiu, jeigu paaiškėja, kad asmuo Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančius dokumentus igijo neteisėtai ar nepagrįstai".

Kaip įrodyti, jog asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos

pilietybę? Tam reikalingi dokumentai: išlikę Lietuvos Respublikos vidaus ar užsienio pasai, išduoti iki 1940 m. birželio 15 d.; dokumentai apie tarnybą Lietuvos kariuomenėje ar darbą valstybinėje tarnyboje; gimimo liudijimai arba kiti dokumentai, kuriuose tiesiogiai nurodyta apie turėtą Lietuvos pilietybę. Jeigu šių dokumentų nėra, gali būti pateikiami: dokumentai apie mokymąsi, darbą, gyvenimą Lietuvoje iki 1940 m. birželio 15 d.; priesaikinis pareiškimas, patvirtintas notaro arba Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos pareigūno; užsienio valstybės paso patvirtinta kopija ir kiti dokumentai. Lietuvių kilmę patvirtina dokumentai, tiesiogiai ar netiesiogiai rodantys, kad asmens tėvai ar seneliai, vienas iš tėvų ar senelių yra lietuviai, taip pat asmens rašytinis pareiškimas, patvirtinantis, kad jis laiko save lietuviu. Jeigu nėra patikimų dokumentų, įrodančių lietuvių kilmę, šį klausimą sprendžia Pilietybės reikalų komisija. Pateikiami dokumentai turi atitikti Lietuvos Respublikos nustatytus reikalavimus.

Jeigu asmenys negali nustatyti tvarka gauti reikiamų dokumentų, patvirtinančių iki 1940 m. birželio 15 d. turėtą Lietuvos pilietybę arba lietuvių kilmę, miesto, rajono migracijos tarnybos, Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos užsienyje gali kreiptis dėl šių faktų nustatymo į Pilietybės reikalų komisiją. Ši komisija taikia nurodytoms institucijoms rekomendacinio pobūdžio išvadas. Sprendimą šiuo klausimu priima Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos".

Padėkime vysk. A. Vaičiui Aukus siųsti:

išauklėti jaunuolius kunigystei - aukokime Telšių kunigų seminarijos ir klierikų išlaikymui.

Lithuanian Priests' League of America - Seminarian Fund
Rev. Adam Pupšys
P. O. Box 2163
Westerly, R.I. 02891

Čekius rašyti:

Lith. R.C. P. League - Seminarian Fund.

Aukos nurašomos nuo federalinių mokesčių

PAPIGINTOS KAINOS KELIONĖMS Į VILNIŲ

Siūlome papigintas žiemos sezono kainas, skrendant į Vilnių ir Rygą!

Dėl daugiau informacijų skambinti:

**382 Broad Ave
Leon, NJ 07605**

AIREX TRAVEL AGENCY

(201) 944-1273

(800) 955-7370

(201) 947-2189

VILTIS
(HOPE)

LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ

- Dabar siuntiniai pasiekia Lietuvą per naują Klaipėdos konteinerių terminalą.
- Greitai ir saugiai jūsų siuntiniai pristatomi gavėjams asmeniškai į namus po visą Lietuvą.
- Visi siuntiniai apdraudžiami. Muitų nėra.
- Minimalus mokestis už persiuntimą yra \$25.
- VILTIS ir toliau tęsia pagalbos siuntinių organizavimo programą - VILTIES DOVANA. Aukotojas gali asmeniškai paremti vargstančią Lietuvos šeimą, Sibiro tremtinį, vienišą žmogų.

Visi VILTIES agentūros siuntėjai po Naujųjų Metų gaus išsamius tvarkaraščius apie sekančio pusmečio siuntinių surinkimo datas ir vietas.

Visų VILTIES darbuotojų vardu dėkojame visiems, siuntusiems paketus į Lietuvą per mūsų agentūrą. Asmeniškai ar per VILTIES DOVANOS programą jūs suteikėte džiaugsmo savo artimiesiems, draugams ar net visai nepažįstamiems žmonėms, gyvenantiems žemiau skurdo ribos.

Visų VILTIES agentūros darbuotojų vardu sveikiname visus su Naujaisiais Metais.

Linkime daug džiaugsmo ir laimės.

Dėl pinigų pervadimo, dėl Air Cargo siuntinių ir kitokios informacijos prašome teirauti telefonu:
(617) 269 - 4455

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$550 r.t.
Chicago-Vilnius-Chicago \$570 r.t.
One way to Vilnius \$360

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

MES SIŪLOME

PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ

IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS

AMERIKOJE AR KANADOJE

Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780

Tėvo namų neatgavęs aušrininko sūnus žada kreiptis į Jungtines Tautas

Lietuvoje dažnai viešintis garsaus visuomenės veikėjo publicisto, leidėjo, aušrininko, daktaro Jono Šliūpo sūnus Vytautas Šliūpas pastaraisiais metais didesnę dalį laiko sugaišta, bandydamas atgauti Palangoje, šalia senosios vaistinės, išlikusius tėvų namus. Juose dabar įsikūręs Nacionalinio Lietuvos valstybės ir kultūros istorijos muziejaus filialas. Muziejaus direktorė Birutė Kulnytė teigia, kad JAV gyvenančio V. Šliūpo pretenzijos susigrąžinti tėvų nuosavybės neteisėtos.

Aušrininko palikimas

V. Šliūpas - vienintelis aušrininko antrosios santuokos sūnus. Prieš karą garbaus amžiaus sulaukęs jo tėvas su žmona Grasilda persikėlė gyventi į Palangą. 1933 - 1938 metais jis buvo šio miesto burmistras. 1944-aisiais su šeima pasitraukęs į Vakarus, J. Šliūpas mirė Berlyne. Mažametį jo sūnų priglaudė JAV gyvenusios aušrininko dukterys.

Wisconsin universitete igijęs hidraulikos magistro laipsnį, V. Šliūpas projektavo ir statė energetikos objektus įvairiose pasaulio šalyse. Didžiausioje JAV inžinierinėje bendrovėje jis dirbo direktoriumi Europai, Afrikai ir Artimiesiems Rytams.

Išėjęs į pensiją, V. Šliūpas susidomėjo tėvo kūrybiniu palikimu, sukaupė archyvą, kuriame saugo jo veikalus, rankraščius, laiškų, fotonuotraukų, asmeninius daiktus.

Archyve kaupiama išeivijoje pasklidusi lituanistinė medžiaga. JAV ir Kanados lietuviai, pasak V. Šliūpo, mielai dovanoja vertingos istorinės medžiagos, relikvijų, baimindamiesi, kad vaikai po jų mirties viską išmes ir sąvartyną. Didžiausia jo svajonė - perkelti šį archyvą į tėvų namus Palangoje. Tuo rūpinasi prieš porą metų Kaune įkurtas komitetas.

Palangos burmistro namas

Kaip vienintelis tėvų nuosavybės Palangoje paveldėtojas, J. Šliūpas pageidauja susigrąžinti žemės sklypą ir namą, kuriame įsikūręs tėvo memorialinis muziejus.

"Atgavęs savo tėvų nuosavybę, nesiruošiu griauti to, kas jau padaryta, - kalbėjo jis. - Vienintelis mano noras - kartu su muziejininkais išsaugoti Lietuvos istorijai ir kultūrai nusipelnusio J. Šliūpo atminimą. Savo lėšomis prižiūrėčiau pastatą, papildytą ekspozicija. Jeigu reikia, galiu juridiškai patvirtinti savo išpareigojimus".

Pasak V. Šliūpo, žemė, kurioje stovi tėvų namas, kažkada priklausė grafinei M. Tiškevičienei. 1931 metais sklypą ir du gyvenamuosius namus Vytauto gatvėje jo tėvui pardavė palangiškė B. Matusevičienė. Vėliau iš kaimynų jis išgijęs dar du sklypus.

Pasitraukdamas į Vakarus, J. Šliūpas savo nuosavybės valdyto teises perleido žmonos giminių šeimai. "iki būsiva sugrįžė iš kelionės".

1941 metais pastatus nacionalizavo sovietų valdžia. Vėliau šis sprendimas buvo pakeistas. 1950 metais bešeimininkio turtu pripažintus J. Šliūpo namus perėmė kurorto valdžia. Čia buvo įsikūręs vaikų darželis, švietimo skyrius.

Po karo J. Šliūpo namuose gyvenę žmonės, pasak liudytojų, savo nuožūra perstatinėjo patalpas, naikino interjerą, net degindavo aušrininko knygas.

Vėliau Palangos miesto valdyba susigriebė remontuoti

didesnįjį pastatą, norėdama jame įsteigti daktaro J. Šliūpo memorialinį muziejų. 1987 - 1989 metais restauruotas namas atiteko Istorijos ir etnografijos muziejui. Po dviejų metų jame buvo atidaryta ekspozicija, prie fasado pritvirtintas J. Šliūpo bareljefas. Aušrininko namas paskelbtas vietinės reikšmės istorijos paminklu, žemės sklypas paskirtas "reguliuojamo užstatymo zonai".

Prasidėjo kluvinių metas

1988 metais V. Šliūpas, remdamasis tėvo testamentu, pirmą kartą pareiškė norą atgauti namus, kuriuose kažkada gyveno, ir perkelti ten savo archyvą.

Jo iniciatyvai iš esmės pritarė tuometinis Palangos miesto vykdomojo komiteto pirmininkas D. Puodžius, neprieštaravo Istorijos ir etnografijos muziejaus direktorius E. Skrupskelis. 1990 metais V. Šliūpas naujam Palangos tarybos pirmininkui B. Martinkui pateikė konkrečius pasiūlymus. Savivaldybė iš jo gavo nuosavybės teisių grąžinimo dokumentus. Kodėl namas V. Šliūpui iki šiol nesugrąžintas?

"Tuo metu man aiškino, kad užsienio lietuviai buvusią nuosavybę gali atgauti tik tapę Lietuvos Respublikos piliečiais, - kalbėjo V. Šliūpas. - ambasadoriaus S. Lozoraičio išduoti Lietuvos Respublikos užsienio pasai negaliojo. Norėdamas gauti naują Lietuvos Respublikos piliečio pasą, patekau į užburta ratą: policija man sakydavo - pirmą kur nors prisiregistruok, bet kaip tai padaryti, kai neturi pasą? Legaliu Kauno piliečiu tapau tik po to, kai mano bėdas išklausė Ministras Pirmininkas A. Šleževičius.

Žadančiųjų buvo nemažai

1993 metų gegužės 5 dieną V. Šliūpo prašymui perkelti archyvą į Lietuvą ir grąžinti jam tėvų namą pritarė tuometinis kultūros ir švietimo ministras D. Trinkūnas. Po pusmečio konkrečių poslinkių pasigedęs V. Šliūpas vėl kreipėsi į Palangos merą R. Mikalkėną, prašydamas atkreipti dėmesį į jo problemas. Seimo rūmuose jis tą patį aiškino tuometiniam Prezidento patarėjui kultūros klausimais R. Gudaičiui.

V. Šliūpo viltys atgauti tėvų nuosavybę sustiprėjo, kai "pagelbėti reikalui esant" pažadėjo JAV viešėjęs Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas.

"1993 metų pabaigoje D. Trinkūno ir kitų kultūros darbuotojų nuomonė kažkodėl pasikeitė, - pasakojo V. Šliūpas. Imta kalbėti, kad, J. Šliūpo giminių šeimai Palangoje atgavus istorinį namą, muziejaus filialui reikėtų ieškoti kitos vietos. Tai kažkoks nesusipratimas! Niekada nereikalavau panaikinti tėvų namuose įkurtos ekspozicijos, nesiruošiu išvaikyti ten dirbančių žmonių. Visiškai neaišku, kam Palangoje būtų reikalingi du memorialiniai J. Šliūpo muziejai!"

1994 metų vasarą aptarti šias problemas panoro kultūros ministro pavaduotojas V. Balčiūnas. Aušrininko sūnui sutartu laiku atvykus į Vilnių, viceministras išvažiavo į Kaliningrado sritį.

1994 metų rugsėjo 9 dieną "V. Šliūpas reikalauja to, kas jam pagal mūsų įstatymus nepriklauso, - sakė Nacionalinio muziejaus direktorė B. Kulnytė. - Nepriėjęs nė cento, jis nori atgauti valstybės lėšomis restauruotą namą ir negrąžintino dydžio sklypą Palangoje. Muziejui jis kilniai siūlo administruoti savo nuosavybę".

Prisiminusi JAV gyvenantį tau-

todailės specialistą A. Tamošaitį, kuris Lietuvai padovanojo vertingų meno kūrinių kolekciją, nepretenduodamas į žaliakalnyje išlikusius tėvų namus. B. Kulnytė "Lietuvos rytui" leido suprasti, kad toks turėtų būti visų užsienio lietuvių elgesys.

"Istorinio komplekso ribos vis siaurėja: vienas kaimynas jau išbrovė į mūsų šeimai priklausiusį sklypą, kitas - keliais metrais pastūmėjo tvorą, - savo ruožtu teigia V. Šliūpas. - Nežinia, kas ateityje šaus į galvą miesto valdžiai arba muziejaus vadovams. Gal jie čia norės įkurti ne J. Šliūpo, o, tarkime, žvejų arba ginaro rinkėjų ekspoziciją, gal, susidūrę su finansinėmis problemomis, dalį patalpų išnuomos arba parduos kokiai nors firmai. Mano finansinė padėtis pakankamai tvirta, kad memorialas būtų apsaugotas nuo galimų netikėtumų. Savo testamente, be kita ko, pabrėžiau, kad dalis santaupų skiriama tėvo muziejui".

Kurorte - sava logika

Pasak J. Šliūpo, muziejininkams jo pasiūlymai nepriimtini tik todėl, kad gyvenamajame name yra šeši laisvi kambariai, kuriuose vasarą galima poilsiuoti.

Dar trys laisvi kambariai - kieme esančiame pastate. Jis neprieštarautų, jei muziejaus darbuotojai vasarą čia ir toliau poilsiautų, tuo pat metu prižiūrėdami ekspoziciją.

"Tikiuosi, kad vasarą čia ir man atsirastų vietos, nes Lietuvoje su žmona ketinu praleisti didesnę likusių dienų dalį", - sakė V. Šliūpas. Jis pažymėjo, jog su direktore B. Kulnyte labai gerai sutaria, jei tik nekalbama apie tėvo namus.

V. Šliūpo prašymą sugrąžinti jo nuosavybės teises Palangos meras J. Šatkauskas pavadino "visiškai pagrįstu" ir sakė, jog savivaldybė buvusio miesto burmistro sūnui galėtų atiduoti ūkinį pastatą ir dvidešimties arų sklypą Vytauto gatvėje.

Kaip senas palangiškis, J. Šatkauskas suabejojo Nacionalinio muziejaus vadovybės teiginiu, kad J. Šliūpo namas "restauruotas 90 procentų" ir todėl "negrąžintinas paveldėtojams". "Muziejininkai nenori prarasti devynių šiame name įrengtų poilsio vietų", - sakė Palangos meras.

Skaudina žodžio netesėjimas

"Lietuvos ryto" paklaustas, ar pažinus vietinę biurokratiją, nekyla noras kreiptis į teisumą. V. Šliūpas atsakė, jog teoriškai yra numatęs tokią galimybę.

"Jungtinėse Amerikos Valstijose panašią bylą nesunkiai laimėčiau, - kalbėjo jis, - Privati nuosavybė ten itin gerbiama, valdžiai neleidžiama savaip interpretuoti įstatymų, taikyti senaties terminų su žeme ir pastatais susietoms byloms. Tapusi pilnateise Europos Sąjungos nare, tokius įstatymus anksčiau ar vėliau turės ratifikuoti ir Lietuva".

V. Šliūpas prisipažino, jog jam jau šiek tiek atsibodo diskutuoti su valdininkais, kitą dieną pamirštančiais savo pažadus.

Kita vertus, dygių charakteriu garsėjusio daktaro J. Šliūpo sūnus nesiruošia nusileisti.

"Kai kurias būdo savybes aš paveldėjau iš savo tėvo, kuris net A. Smetonai išdrįsdavo nurodyti klaidas, kai teisybė būdavo jo pusėje, - sakė J. Šliūpas. - Nesustosiu ir aš! Jei Lietuvos valdžia nesugrąžins man priklausiančios nuosavybės, teks kreiptis į Jungtines Tautas".

Gediminas Pilaitis

Julius Sasnauskas: "norėjau padėti vargštančiai Bažnyčiai".

Esame senokai pažįstami, bet niekada Tavęs tokių dalykų neklausinėjau. Taigi kodėl tapai kunigu?

Kada man pateikia klausimą apie pašaukimą arba kunigystės pasirinkimą, prisimenu bene "Dienovidyje" aprašytą istoriją iš kun. J. Raitilaičio biografijos. Kai ji kalbėdodant "superdvasin-gi" žmonės klausdavo, kodėl jis tapo kunigu ir tikėdavosi labai švento atsakymo, Raitilaitis atsakydavo: "Aš pasižiūrėjau į veidrodį, pamačiau, kad esu panašus į karvę ir nuskubėjau į seminariją". Galėčiau ir aš taip atsakyti, bet jeigu truputį rimčiau, tai kiekvienas pašaukimas, o ypač kunigo, yra savotiška paslaptis, misterija, slėpiny, tad pasakyti iš karto yra begalo sunku, tai yra vyksmas, procesas - pasirengimas ir tapimas juo. Kai pradėjau galvoti apie kunigystę, Bažnyčia buvo persekiojama, man jos buvo be galo gaila, ir aš norėjau kuo nors prisidėti.

Norėjai pasiaukoti?

Ne. Man tokios sąvokos svetimos. Norėjau būti Bažnyčios pusėje, nes ji buvo tikrai vargšanti, ir aš norėjau padėti. Esu patenkintas tuo, ko tapau. Tikiu, kad Dievas kiekvieną mūsų pasirenka tam tikram darbui, ir žmogui reikia įvykdyti tą jo paliepimą.

Juliau, bet tapdamas kunigu kiekvienas turi daug ko atsisakyti. Savime aišku. Priimi tam tikras žaidimo taisykles. Yra celibatas, bet juk tu žinai iš anksto ir tai priimi. Kaip bus vėliau, kaip įprasminti tą celibatą, čia jau kitas dalykas. Juokinga klausytis, kai kunigai po dvejų trejų metų pradeda tuo piktintis. Bėda ta, kad į seminariją ateina pamelyg jauni žmonės, jie save dar nepažįsta ir negali atsakingai nuspręsti, išpareigoti. Po tam tikro laiko jie nesusidoroja su tuo, yra per silpni.

Lietuvos Bažnyčia keičiasi, kunigai pasaulietišėja. Gal Vakaruose tai prasidėjo anksčiau?

Dabar yra tam tikras lūžis, krizė. Vakaruose tai įvyko truputį anksčiau. Ten dabar padėtis stabilesnė. Praėjo tie laikai, kai buvo masiškai paliekamas kunigų luomas ir garsiai protestuojama. Lietuvoje dabar tokia padėtis, kokia buvo Vakaruose prieš 15 - 20 metų. Neišvengiamai vyksta Bažnytinio gyvenimo reformos. Jos dažnai prasideda iš apačios, o ne iš viršaus. Ir tai sukelia tam tikrą įtampą.

Prieš porą metų viešėjau pas prelatą A. Bungą Bavarijoje. Jis mus vežiojo po miestelių bažnyčias. Vienoje jų netikėtai pamačiau Tavo nuotrauką, prie jos pastatytą žvakę ir parašytą maldavimą. Viena vokiečių meldė Dievą malonės ir prašė sugrąžinti Tau, kaip Sibiro kankiniui, laisvę. Papasakok apie tą laikotarpį. ar tebemaudžia tu metų randai?

Tai seni dalykai. Džiaugiuosi dėl visos savo praeities, ne tik dėl Sibiro. Jeigu gyvenime neturėtume randų, koks jis būtų nuobodus, vienodas. Tai yra turtas tie randai, kuriuos patiri. Nebūtinai Sibire. Tuo žmogus ir gražus, tuo ir turtingas nesvarbu ar tie randai nuodėmių, ar kančios, ar praradimų, me

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Sniego pūga superalyžavo New Yorko miestą praėjusį sekmadienį ir pirmadienį, sausio 6-7 d., palikdama nuo 20 colių iki 3 pėdų sniego. Pūga siautėjo 10-tyje valstijų. New Yorko mieste sustojo visos susisiekimo priemonės: gatvės nepravažiuojamos, uždaryti visi trys aerouostai, sustojo visi užmiesčio traukiniai, autobusai ir kt. Buvo uždarytos visos privačios ir miesto bei valstijos įstaigos, visos mokyklos ir t.t. Antradienį, sausio 8 d., apie 20% viešojo transporto pradėjo veikti. Tai nebuvo rekordinė sniego pūga New Yorke, nes krituliai matuojami Central Parke, kur ši pūga paliko 20,2 colius sniego. Bet kitose New Yorko vietovėse kritulių buvo daugiau: Staten Island prikrito 27,5 coliai, La Guardia aerouostose - 25 coliai, o Bay Shore, L.I. - 30.5 coliai. Verta prisiminti rekordines sniego pūgas New Yorke: 1947 m. - (Central Parke) - prsnigo 26.4 coliai; 1888 m. - 21 colis, o ši pūga - istorijoje liks kaip 1996 m. sausio 6 d. - trečioje vietoje - 20.2 coliai sniego.

Sausio 12 d. "Darbininko" numeris dėl sniego pūgos neišėjo. Negalėjo atvykti į darbovietą tarnautojai, o ir spaustuvė antradienį, kada "Darbininkas" paprastai nuvežamas spausdinimui, neveikė. Gatvės dar buvo nepravažiuojamos. Šis numeris išsina padidintas - turi 10 puslapių.

Moksleivių ateitininkų žiemos kursai ir Kanados Lietuvių Jaunimo dienos vyko 1995 m. gruodžio 26 d. - 1996 m. sausio 1 d. Kanadoje - Hamiltone ir Toronte. Abu renginiai susilaukė daug dalyvių. Iš New Yorko juose dalyvavo šie jaunuoliai: Deivis Bork, Daina Čarnauskaitė, Linas Čarnauskas, Andrius Lileika, Lina Matusaitytė, Matas Nemickas, Ričardas Nemickas, Darius Penikas, Lina Penikaitė, Arvydas Remėza, Sandra Simanavičiūtė, Nida Stankūnaitė, Rytas Stankūnas, Tauras Vebeliūnas. Šv. Mišias jaunimui aukojų vysk. Paulius A. Baltakis, OFM.

Ričardas ir Pele Kezai 1995 m. gruodžio 30 d. susilaukė pirmgimės dukrelės. Ričardo tėvai - Daiva ir Romas Kezai, žinomi visuomenininkai, tapo seneliais. Sveikiname!

Naujųjų Metų sutikime Kultūros židinyje New Yorke dalyvavo apie 180 žmonių. (Tarp jų 21 asmuo iš Kauno, kurie atvyko į Ameriką specialiai pasižiūrėti Arvydo Sabonio, žaidžiančio krepšinį už Portland Trailblazers klubą prieš New York Knicks New Yorke, Madison Square Garden). Programą atliko ir šokių muziką grojo Jūratė ir Arvydas Vilčinskai iš Floridos. Didžioji Kultūros židinio salė buvo gražiai išpuošta. Sutikimą rengė keturios organizacijos: Kultūros židinio vadovybė, NY Atletų klubas, LB Queens apylinkė ir LB apylinkė Versmė. Škanų karštą maistą pagamino rengėjai. Sutikimas praėjo geroje nuotaikoje.

Lietuvos Vyčių Great Neck 109 kuopa šaukia savo pirmą 1996 m. susirinkimą sekmadienį, sausio 14 d. 1 val. p.p. St. Aloysius parapijos klubo būstinėje, Breuer Ave., kampas Middle Neck Rd., Great Neck, NY. Sekantis susirinkimas įvyks vasario 11 d. Labai laukiami nauji nariai. Informacija teikiama tel. 487-2353.

Dėkojame

Kun. Jonas Adomaitis, Mackinaw City, MI, kasmet didesne auka padeda išlaikyti "Darbininką". Ir šiemet apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę paramą ir gražius linkėjimus.

Vytautas P. Gudelis, Esq., kasmet remia mūsų spaudą. Šiemet atskubėjo į pagalbą, apmokėdamas prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už dosnią auką.

Grace Baliunas Austin iligus metus stiprina "Darbininką" dosnia auka. Šiemet ne tik apmokėjo už dvi prenumeratas, bet dar pridėjo 200 dol. čekį mūsų spaudai paremti. Nuoširdžiai dėkojame už tokią didelę pagalbą "Darbininko" išlaikymui.

Kun. A. Pupšys, Weekapaug, RI, suprasdamas lietuviškos spaudos sunkią būklę, atskubėjo į pagalbą, apmokėdamas prenumeratą su 90 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą.

Stefa Dimas, D.D.S., Middle Village, NY, ir šiemet, kaip kasmet, parėmė "Darbininką", apmokėdamas prenumeratą su 85 dol. čekiu. Nuolatinei mūsų spaudos palaikytojai nuoširdžiai dėkojame.

PINIGAI PERVEDAMI Į LIETUVĄ. Siuntiniai, maisto siuntiniai, **komercinės siuntos** laivu arba oru - **air cargo**. **TRANSPAK**, 2638 W. 69th Street, Chicago, IL 60629. Telef. (312) 436-7772. CONNECTICUT valstijoje (203) 232-6600. **(sk.)**

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius priima kiekvieną antrą šeštadienį, nuo 12 iki 1 val. popiet. Kultūros židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

DARBININKUI paremti aukojo

Darbininkui paremti aukojo:

Darbininko skaitytojai atsiuntę metinę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščiai stiprinti ir atsilyginę už įvairius patarnavimus ar metinį kalendorių.

Po 40 dol.: Maria V. Lasinskas, Salem, NH; Vyt. Volertas, Delran, NJ; Vl. Kilis, Valley Stream, NY.

Po 35 dol.: Stanislava Cibas, Milton, MA.

Po 30 dol.: V. Dudenas, Palm Beach Gardens, FL; Dr. Danutė S. Kasaitis, Baltimore, MD; Dana Saldaitis, MD, Woodhaven, NY; Adelė Vaitiekūnas, Providence, RI.

Po 25 dol.: S. Vaškys, St. Pete Beach, FL; Joana Slavikas, Baltimore, MD; Stella Gendrolis, aukoja savo mirusio vyro John Gendrolis atminimui; J. Hauser, Lexington, MA; J. M. Kuncas, Export, PA; E. Carlitus, Ringtown, PA.

Po 20 dol.: A. Zilinskas, Birmingham, AL; A. E. Daukantas, Santa Monica, CA; V. Cekanauskas, Thousand Oaks, CA; Julia Kuliesius, Waterbury, CT; Stasė Levanas, Waterbury, CT; Genovaitė Valiulis, Waterbury, CT; P. Vilinskas, Windsor, CT; P. Skukunas, Miami, FL; St. Bakutis, St. Petersburg, FL; Mrs. Mary Anku-

Vilniaus styginis kvartetas. Iš kairės: į dešinę: Petras Kunca, Audronė Pšibilskienė, Audronė Vainiūnaitė ir Augustinas Vasiliauskas.

Styginis Vilniaus kvartetas New Yorke

"Nuostabaus vakaro metu, praleisto su styginiu Vilniaus kvartetu, įsitikinome, kad pasaulinį garšą pasiekusių kvartetų sąrašas dabar jau bus pilnas!" Taip rašė po Vilniaus kvarteto koncerto Luxemburge laikraštis "Luxemburger Wort".

Pasauline šlove pelnęs Vilniaus kvartetas atvyksta į New Yorką ir sausio 20 d., 4:30 koncertuos Kosciuszko Foundation, Inc. salėje, 15 East 65th Street, Manhattan, NY.

Kvartetas susikūręs 1965 m. Vilniaus kvarteto vardą gavo kiek vėliau - 1972 m. Tais pačiais metais, tarptautiniame styginių kvartetų konkurse Liege, Belgijoje, buvo apdovanotas aukščiausia premija ir nuo to laiko pradėjo intensyviai koncertinė veiklą. Įvairiose Europos valstybėse, o taip pat Meksikoje ir Šiaurės Korėjoje dalyvavo maždaug trisdešimtyje muzikos festivalių, kultūros dienu, kongresų. Su koncertais lankėsi beveik visose Europos valstybėse. Šalia Europos, aplankė Keniją, Tanzaniją, Mauritaniją, Ugandą, Etijopiją, Meksiką, Kolumbiją, Ekvadorą, Peru, Šri Lanką, Šiau-

Romas ir Kristina Katinai su sūneliu Jorlu atskrido iš Aliaskos į New Yorką per Kalėdų šventes aplankyti savo tėvelių Aldonos ir Vyto Katinų ir Ramutės ir Algirdo Česnavičių.

rės Korėją, Indiją.

Visus Vilniaus kvarteto koncertus, muzikos kritikai, įvertindavo. - "Šis koncertas iš Vilniaus šiame sezone buvo pats iškiliasias. Nedažnai tenka išgirsti muzikus, iškopusius į tokias muzikalumo aukštumas. Jie atliko itin įdomų repertuarą. Užkariavo klausytojus tobula grojimo technika, išskirtiniu politoniniu skambėjimu ir nuostabia interpretacija!" - rašė "Il Lavarro Nuovo", Italija. - "Koncertą galima buvo apibūdinti tik šiais trimis žodžiais: "marvelous, incredible, magnificent!" - laikraštis "El Comercio", Ekvadoras.

Pažymėtina, kad kvartetas atlieka visus Joseph Haydn'o styginius kvartetus, o jų yra net 82, ko joks kitas pasaulyje esantis kvartetas nepajėgė įveikti.

Neretai su kvartetu koncertuoja ir pianistai, smuikininkai bei kiti instrumentalistai.

Vilniaus kvartetas yra įrašęs apie 30 plokštelių ir nemažai įrašų Vilniaus, Maskvos, Viena, Salzburgo, Linzo, Brusselio, Hasetlo (Belgija), Hilversumo, (Olandija), Addis, Abebos (Eti-

jopija), Varšuvos, Stokholmo. Helsinkio, Berlyno, San Francisco radijo stotims.

Koncerto programoje išgirsite: K. M. Čiurlionio ir D. Shostakovič'iaus styginius kvartetus bei kartu su pianiste Golda Vainbergaite - Tatz lankusia Čiurlionio muzikos mokyklą, R. Shumann'o - fortepijoninį kvintetą.

Vilniaus kvartete griežia: Audronė Vainiūnaitė - pirmas smuikas, Petras Kunca - antras smuikas Audronė Pšibilskienė - altas ir Augustinas Vasiliauskas - violončėlė.

Visi keturi kvarteto nariai profesoriauja Lietuvos muzikos akademijoje.

Be New Yorko, kiti kvarteto koncertai įvyks: Washingtonė, DC - sausio 18 d., Bostone - sausio 24 d. ir 26 d., Los Angeles - vasario 1 d. ir Toronte - vasario 4 d. ir 12 d.

Į Vilniaus kvarteto koncertą New Yorke atsilankyti kviečia Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Anusas ir LB NY apygardos pirmininkė Laima Šileikytė - Hood.

p. palys

Knygos - geriausios dovanos

Lietuvių - anglų kalbų žodynas. B. Piesarskas, B. Svecevičius. 512 psl., kietais viršeliais. Turi apie 27,000 žodžių. Kaina 15 dol. Persiuntimas 1,50 dol.

Anglų - lietuvių kalbų žodynas. V. Baravykas. 590 psl., kietais viršeliais. Turi apie 30,000 žodžių. Kaina 15 dol. Persiuntimas 1,50 dol.

Lithuanian Cookery. Autorė Izabelė Sinkevičiūtė. 1993 m. išleista 5-ji laida šios populiariausios lietuviškų valgių virimo knygos anglų kalba. Labai tinkama dovana lietuviškai nekalbantiems. 328 psl. Kaina 15 dol. Persiuntimas 1,50 dol.

"Lithuania 700 Years", angliškai parašyta knyga yra geriausia dovana Jūsų amerikiečiams draugams. Ji supažindina su Lietuvos senove, jos spalvinga istorija, nepriklausomybės laikotarpiu, okupacijomis ir rezistencija. Tai garsių lietuvių istorikų ir politikų straipsnių rinkinys. Knygą redagavo dr. Albertas Gerutis. Į anglų kalbą vertė Algirdas Budreckis.; 456 psl. Kaina 25 dol., įskaitant ir persiuntimą.

"Tautos sukilimas 1941", pirmoji dalis "Be šūvio". Autorius Pilypas Narutis, pats organizavęs sukilimą, aprašo savo kartos pastangas aršioje lietuvių tautos kovoje su okupantais atgauti laisvę. Apima laikotarpį nuo 1940 m. iki 1941 m. birželio 23 d. Knyga turi 404 psl., puikiai išleista. Spalvotas viršelis - A.

Sutkuvienės. Kaina 17 dol. Persiuntimas 1,50 dol.

"Vidurnakčio sargyboje" II. Autorius Vytautas Vaitiekūnas. Išleido "Į Laisvę" fondas 1994. Tai Vytauto Vaitiekūno raštų antrasis tomas. Redagavo Antanas Sabalis. Suskirstyta į 5 skyrius: Metinės politinės apžvalgos (1974, 1977, 1979, 1981 ir 1982 m.); Krikščioniškoji socialinė etika; Lietuvos praeities vaizdai; Išeivijos rūpesčiai; Netolimos praeities vaizdai. 374 psl. Kaina 10 dol. Persiuntimas 1,50 dol.

Fighters for Freedom - Lithuanian Partisans Versus the U.S.S.R. - by Juozas Daumantas. Tai svarbi anglų kalba knyga, nes autorius (tikra pavardė Juozas Lukša) pats buvęs partizanų vadas, dalyvavęs įvairiuose žygiuose; aprašė 1944 - 1947 metų partizanų operacijas. Jis net prasimuša į Vakarus, pasiekia Vokietiją ir Prancūziją, atneša daug žinių. Čia pasirošia tolimesniam partizaniniam karii. Vėl lėktuvu grįžta į Lietuvą ir ten išduotas neužilgo žuva. Lietuviškai šios knygos išleistas kelios laidos. Angliškai išleista ši antroji laida. 279 psl., minkštais viršeliais. Gaunama "Darbininko" administracijoje. Kaina 10 dol. su persiuntimu.

Knygos gaunamos rašant:

Darbininkas
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

SKELBIMAI

Siūlo darba

Reikalinga Socialinė darbuotoja (Social Worker). Pilnos savaitės darbas dvikalbėje institucijoje. Geras atlyginimas su puikiais priedais. Reikia turėti BSW ar MSW. Pageidautina patirtis su ligoniais (Nursing Home) ir pažinimas valdžios reikalavimų. Savo darbo patirties aprašymą siųsti: Administrator, Matulaitis Nursing Home, 10 Thurber Rd., Putnam, CT 06260. **(sk.)**

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Telef. (516) 377- 1401. **(sk.)**

Paslaugos

Kerpu, šukuojų, daran cheminių ir pusmetinių suš